Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 29. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ЛЮТОГО 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 12, 1954. No. 29. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ПРОТИ ЗАГОСТРЮВАННЯ ПАРТІЙНОЇ БОРОТЬБИ

ВІН КАЖЕ, ЩО ТЕПЕР ЗАНАДТО ПОВАЖНИЙ ЧАС НА КРАЙНЄ ПАРТИЙНИЦТВО; ДЕМОКРАТИ ВДОВОЛЕНІ З ЗАЯВИ ПРЕЗИДЕНТА; МІЧЕЛЛ СУМНІВАЄТЬСЯ В УСПІХОВІ ЗАЯВИ ПРЕЗИДЕНТА; АЙЗЕНГАВЕР ПРОТИ ВТРУЧАННЯ ЗДА У ВІЙНУ В ІНДО-КИТАЇ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що партія з малою більшістю в Конгресі не може дозволити собі на крайню партійну політику. Партійна боротьба, сказав він, знана в ЗДА ще від часів Вашінгтона, але тепер занадто поважний час, щоб її доводити до крайности. Із слів президента виходило, що він звернув свою осторогу тим республіканським політикам, які недавно склали гострі заяви в справі бувших демократичних урядів (сенатор Джозеф МекКарті та дорадник президента Шерман Адамс), — хоч і не назвав нікого на ім'я. Визначні демократичні політики протестували проти кампанії очорнювання демократів, під час якої закидувано їм зраду та явну й свідому підтримку комуністів. Демократичний провідник у Сенаті сенатор Ліндон Б. Джансон з признанням висловився про заяву Айзенгавера. Він сказав: „постава президента в цій справі — це постава джентельмена і американця. На нещастя деякі дорадники президента роблять такі заяви, що Айзенгавер мусить їх публічно поучати". Голова Крайового Демократичного Комітету Стіфен А. Мічелл заявив, що президент мусить змагатися з проводом своєї власної партії, і що країна щойно побачить, чи йому вдасться змінити становище своїх нерозсудних політиків. З інших справ президент зайняв становище до війни в Індо-Китаї. Він заявив, що було б трагедією для ЗДА, коли б вони дали втягнути себе в цю війну.

Президент заявив, що кожний його крок змагає до того, щоб приспішити загальний мир. Він твердив, що побоювання деяких конгресменів, що дальша допомога ЗДА протикомуністичним силам в Індо-Китаї може привести до того, що ЗДА мусітимуть втрутитися в цю війну — нічим не обгрунтовані. Айзенгавер підкреслив, що ЗДА дають тільки технічну допомогу Франції та країнам Індо-Китаю, а не свої бойові військові частини, і що недавно вислані до Індо-Китаю летунські технічні частини мають повернутися до ЗДА в червні цього року. Президент вияснив, що одна дивізія ЗДА має повернутися з Кореї до ЗДА в половині квітня а друга в червні. Президент і надалі не погоджується з тим, щоб агітувати за вибором окремих кандидатів в стейтах під час найближчих виборів. Але він не заперечує можливости, що вестиме виборчу кампанію в користь загальної програми і цілої партії. В справі недопущення негритянського хору на збори Республіканської партії — президент заявив, що йому нічого не відомо про цю справу, і що він проти всякого підкреслювання расових різниць. Айзенгавер є за тим, щоб на побудову нових автострад федеральний уряд видав стейтам 800,000,000 долярів допомоги.

Проєкт закону, щоб карати комуністів 10-річною тюрмою

Вашингтон. — Демократичний конгресмен із Тексасу Мартин Дайєс вніс до Комісії для Протиамериканських Дій в Палаті Репрезентантів проєкт закону, згідно з яким уважалася б за злочин приналежність до комуністичної партії. Кара за це мала б доходити до 10 років в'язниці і 10,000 долярів грошової кари. Подібні проєкти законів вже були внесені до Конгресу, але не були схвалені. Дайєс заявляє, що коли його проєкт забльокують, то він старатиметься, щоб цей проєкт пішов на розгляд Палати Репрезентантів. Це може бути тоді, коли внескодавцеві вдасться зібрати не менше як 218 підписів конгресменів (з усіх 435). „Я проситиму, сказав Дайєс, щоб мою петицію підписували демократи, щоб цим показати що Демократична Партія не є за комуністами. Я буду також просити республіканців підписати мою петицію, щоб увесь світ знав, що обидві наші партії проти комунізму". Цей проєкт протикомуністичного закону нагадує 1938 рік, коли Дайєс очолював комісію, яка досліджувала справу німецьких фашистів у ЗДА та комуністів. Дайєс був конгресменом від 1931 до 1945 року, а тепер він дістався до Конгресу 1952 року, коли знову почав активне політичне життя. Його закон відноситься до кожної організації, товариства, групи або зборів, які вірять у комунізм, доражують, підтримують, або навчають комунізму.

МекКарті не припинить боротьби проти комунізму

Сан Матіо, Каліфорнія. — Сенатор Джовеф МекКарті заявив на пресовій конференції, що не змінить свого наставлення і не припинить боротьби проти комунізму та зрадників держави. Він сказав: „Я не думаю, що президент Айзенгавер дораджував виборювання і затаювання правди, бо наша партія не відповідальність за те, щоб вияснити народові двадцятирічну зраду. Нарід цієї країни має право знати правду. „Я змагаю до того, щоб продовжувати викривання холодних фактів перед моїми слухачами, до яких буду промовляти". Запитаний журналістами, чи він не виступає проти президента Айзенгавера, МекКарті вдвоє заперечливо. На його думку, президент добре справує свій уряд. На зборах у Ріверсайді в Каліфорнії сен. МекКарті заявив, що президент помиляється, — коли не хоче стримати фінансову допомогу тим країнам, які торгують із червоним Китаєм. „Є всюди добрі демократи, сказав МекКарті, і були добрі демократи у Вашингтоні впродовж їхнього 20-річного урядування, але провід партії захопили недобрі елементи".

Конгресова Комісія хоче вести переслухання в справі комуністичних держав

Вашингтон. — Окрема Комісія в Палаті Репрезентантів, що її очолює конгресмен Чарлз Дж. Керстен, звернулася до Конгресу, щоб дістати дозвіл вести переслухання в справі того, що діється в країнах, опанованих комуністами. Конгресмен Керстен заявив журналістам, що його комісія плянує переслухати втікачів з-поза залізної заслони, які будуть „наочними свідками" умовин в СССР та в комуністичних сателітах. Комісія хоче прослідити, яку ролю відограв Малєнков у комунізації Польщі 1947 року, та як поводився теперішній совєтський амбасадор до Об'єднаних Націй в „руїні Румунії". Ця комісія досі досліджувала комунізацію Литви, Латвії і Естонії. Вона хоче дістати дозвіл Конгресу на виїзд її членів до Европи, щоб там можна було вести слідство в справі Східної Европи.

Ціна харчів не обнизиться в цьому році

Вашингтон. — Департамент рільництва попереджає споживачів, щоб вони не сподівалися на знижку цін на харчі в 1954 році. В останніх зимових місяцях ціни мають навіть дещо піднестися, бо буде трохи зменшене постачання м'яса. Запаси харчів будуть і в цьому році ті самі, що і в минулому, але велике запотребування і „відносна плинкість" коштів торгівлі харчами — виключають будьяку гостришу знижку цін. В другій половині 1954 року буде доволі м'яса — така сама кількість, як попереднього року. Департамент передбачає, що цього року зменшиться пересічна кількість м'яса, спожита однією особою.

В АМЕРИЦІ

● Представник Іміграційної й Натуралізаційної Служби, зізнаючи перед Конгресом, заявив, що кожного дня до ЗДА незаконно прибувають з Мехіко пересічно 100 комуністів. Він твердив, що це є великою загрозою для безпеки ЗДА. Переслухання відбувалися в зв'язку із запропонованим бюджетом на охорону кордонів від незаконних імігрантів.

● Сенат прийняв закон про те, щоб на допомогу фармерам видати з державної скарбниці 681,769,703 долярів. Цей закон прийнято більшістю 49 до 10 голосів. Палата Репрезентантів того самого дня ухвалила подібний закон.

● Сенатська Комісія Праці і Публічного Добробуту закінчила переслухування в справі запропонованих змін в робітничому законі Тефта-Гартлі. Дискусія над законом має початися 1 березня. Але в Палаті Репрезентантів цей закон натрапляє на значні труднощі, бо демократичний конгресмен поставив внесок, щоб залишити дальші дебати над цим законом в Палаті Репрезентантів.

● Горила з цирку в Сарасоті на Флориді з успіхом перейшла операцію мозку. Вона вже добре себе почуває, з апетитом їсть і має нормальну температуру. Науковці вивчають витяту частину мозку, щоб дослідити, що було причиною паралічу цієї чотирирічної горилі.

ABRAHAM LINCOLN
February 12, 1809 — April 15, 1865

БІЛЬЙОНОВА ВЕЛИКОДУШНІСТЬ АМЕРИКИ В ДОПОМОЗІ ПОТРЕБУЮЧИМ

ЗУАДК МІЖ ДОБРОВІЛЬНИМИ АГЕНЦІЯМИ УПОВНОВАЖЕНИМИ ДЛЯ РОЗПОДІЛУ ДОПОМОГИ

Ню Йорк. — Минулої середи, 10-го лютого, тут відбулися чергові наради екзекутиви Американської Ради Добровільних Допомогових Агенцій, на яких повідомлено, що уряд ЗДА вирішив роздати впродовж найближчих 3-х років для потребуючих у всьому світі харчів вартости одного більйона долярів та уповажнив визнані державним департаментом і зорганізовані в Американській Раді добровільні допомогові агенції для розподілу цієї допомоги. Між уповажненими агенціями є також Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, що належить до Американської Ради і що його екзекутивний директор, д-р В. Галан, входить до екзекутиви тієї Ради. Харчі — це переважно товщі, цукор, молоко і ін. Призначені тепер для розподілу харчі на суму одного більйона долярів — це тільки частина тієї надвишки харчів, що її має до розпорядження уряд ЗДА. Загальну вартість цих харчів оцінюють на суму понад шість більйонів долярів і ними можна б у великій мірі заспокоїти на довший час потреби бідного населення в поодиноких країнах, якщо б на це була відповідна можливість, головно щодо країн за залізною заслоною. Уряд дає теж максимальні полегші в перевозі тих харчів, а допомогові агенції повинні мати головно відповідні апарати для розподілу допомоги. Управа ЗУАДКомітету вважає, що коли б існувала можливість переслати харчової допомоги для України, то цей Комітет міг би практично одержати від уряду таку кількість харчів, яка була б потрібна для заспокоєння найголовніших потреб всього її населення. Не втрачаючи надії, що така можливість може настати, наша суспільність вже тепер повинна максимально скріпити свій ЗУАДКомітет, щоб він, маючи відповідний апарат, міг в разі потреби максимально використати американську допомогову великодушність для українського народу.

ЗДА не продаватимуть харчової надвишки Совєтам

Вашингтон. — Секретар торгівлі Сінклер Вікс заявив, що уряд ЗДА не дозволить, щоб надвижку харчів, яка постала внаслідок держ. допомоги фармерам, продавали Совєтам та їхнім сателітам. Ця заява Вікса свідчить про те, що уряд відкинув пропозицію міннесотського купця і відпоручника Двайна Андреаса, вивезти до Чехословаччини 3,000 тонн бавовникової олії з державних складів. На торгівлю з Совєтами або їхніми сателітами треба мати дозвіл Бюра Закордонної Торгівлі. Це бюро може видавати дозвіл на продаж Совєтам або їхнім сателітам лише тих фармерських продуктів, які не мають стратегічного значення.

П-ні Перл Места між українцями в Дітройті

Дітройт, Міш. (В. Б.) — В понеділок 8-го лютого гостила в Дітройті колишня амбасадорка ЗДА в Люксембурзі, пані Перл Места. Вона виголосила цікаву доповідь на тему „В чотирьох столицях" (Вашінгтон, Люксембург, Лондон, Москва). Під час прилюдної дискусії їй між іншим, поставлено питання: „Чи існує в Совєтському Союзі національна проблема?" У відповідь на це п. Места з прикметною їй щирістю і безпосередністю сказала: „Очевидно, що так! Не тільки проблема, але клопоти з різними національностями ясно видні в СССР. Я особисто переконалася про це, будучи в Грузії і в Україні. Те, що Малєнков останнім часом так пильно об'їздив Україну, один з доказів, що воно так є".

Відділи „Союзу Українок" в Дітройті зорганізували зустріч з п. Места, що відбулася безпосередньо після її доповіді в залі театру „Шуберт". Гостю привітали від українського жіноцтва пані А. Волкер, О. Козаченко, К. Хом'як, О. Шустер, І. Драгінда, Т. Довгань, А. Білоус, Е. Запорожець і П. Будзол, вручивши їй невеличку пам'ятку — вироби українського народного мистецтва. В незвичайно дружній атмосфері відбулася ця зустріч, під час якої п. Места ще раз виявила свої симпатії до українців і свою зацікавленість українською проблемою.

МОЛОТОВ ПРОПОНУЄ ІЗОЛЮВАТИ ЕВРОПУ ВІД АМЕРИКИ

СОВЄТСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗГОЛОСИВ У БЕРЛІНІ „ПАНЕВРОПЕЙСЬКИЙ ПАКТ БЕЗПЕКИ" З ЗДА І КОМУНІСТИЧНИМ КИТАЄМ В РОЛІ „ОБСЕРВАТОРІВ". — ЗАХІДНІ АЛЬЯНТИ ЗАМАНІФЕСТУВАЛИ СВОЮ ЄДНІСТЬ.

Берлін. — На 16-му з черги засіданні чотирьох міністрів закордонних справ у Берліні Молотов виступив із новим проєктом: покликати до життя паневропейську систему безпеки, до якої могли б належати всі европейські держави „без різниці суспільного устрою" і яка заступила би НАТО та західній оборонний пакт. Згідно з проєктом, З'єдинені Держави і комуністичний Китай могли б належати до цієї системи в характері обсерваторів. Англійський міністер закорд. справ Іден схарактеризував проєкт Молотова, як „новітню доктрину Монро для Европи" і заявив, що НАТО є підвалиною англійської закордонної політики, від якої Англія ніколи не відмовиться. Так само французький міністер Бідо з притиском зазначив, що Франція не дасть відірвати себе від союзу з Америкою. — Державний секретар Доллес з сарказмом говорив про ролю „обсерватора", яку Совєти признають Америці в Европі нарівні з комуністичним Китаєм, і пригадав усі три історичні причини, чому американці вислали своє військо в Европу за першої та за другої світової війни і після створення НАТО, коли Европа знову опинилася перед загрозою агресії. Доллес розшифрував справжній зміст пропозиції Молотова, яка змагає до того, щоб усі держави забрали негайно своє військо з Німеччини, залишивши тільки невеличкі „охоронні" частини. Це значило б, сказав Доллес, виставити Німеччину на небезпеку зайняття її совєтським військом. Совєти, сказав Доллес, домагаючись розв'язання НАТО і зречення з західного оборонного пакту, залишають, проте, всю систему своїх воєнних союзів з комуністичним Китаєм і европейськими сателітами. Поділ Европи, що настав після другої світової війни, є насправді поділом на країни, які дали себе проковтнути і на країни, які не дали себе проковтнути. Коли мова йде про З'єдинені Держави, закінчив свою промову Доллес, то ментарі західньої преси про ковтнути себе. — Загальні коментарі західньої преси про цю останню пропозицію Молотова зводяться до того, що це є найсильніша спроба Молотова вбити північно-атлантійський Пакт і не допустити до західньо-европейського оборонного пакту, розколоти західніх альянтів і виелімінувати Америку з европейського континенту, — не даючи водночас взаміну ніяких політичних та військових власних концесій, себто, не зрікаючися ні одної політичної та військової позиції, що їх тепер посідають Совєти. Західньо-німецька преса стверджує, що Молотов приїхав до Берліну не для того, щоб розв'язати німецьку проблему, але для того, щоб розколоти західніх альянтів і викинути Америку з Европи. Дебати над підступним проєктом Молотова будуть ще продовжуватися.

Комуністична партія СССР проголошує „маніфест миру"

Лондон. — За кілька годин після того, як Молотов запропонував на Берлінській конференції проєкт загальноевропейського „пакту безпеки", Центральний Комітет комуністичної партії СССР проголосив через радіо звернення, що його видано в цілі „оминути вибух нової війни". Це звернення формально стоїть у зв'язку з виборами до Верховного Совєту, що мають відбутися 14 березня ц. р., але — за загальним переконанням — воно призначене для західніх міністрів закордонних справ у Берліні для підтримання пропозиції Молотова і викликання у світі враження, що Совєти дійсно прагнуть миру. Совєтський уряд, сказано у тому комуністичному маніфесті, не вагатиме у своїх заходах допомогти народам світу „жити в мирі, зменшити теперішнє міжнародне напруження і встановити між собою нормальні взаємини". Совєтська закордонна політика є „політикою миру і приязни між народами". Водночас комуністичний маніфест говорить про могутню силу совєтського важкого промислу — сталевого, вугільного і електричної енергії — підкреслюючи, в скільки то разів він збільшився в порівнянні з 1940 роком. Англійські фахівці совєтських справ звертають увагу на те, що в цьому зверненні нічого не сказано про совєтське хліборобство і легкий промисл і що згадування осягів важкого промислу мають чисто пропагандивний характер, призначений для власних громадян і закордону.

Погіршали вигляди на мир з Австрією

Берлін. — Австрійський міністер закордонних справ Фігль перевів вступні неофіційні наради з західніми міністрами у Берліні, з якими був разом на сніданку, і заповів куртуазійні відвідини в Молотова. Справа мирового договору з Австрією, який закінчив би стан напівокупації Австрії, де все ще перебувають війська всіх чотирьох великодержав, має прийти в п'ятницю на чергу нарад конференції з запрошенням на неї міністром, Австрії. Проте реальні вигляди на успішне полагодження цієї проблеми сильно погіршали. На це погіршення склалися два моменти: 1) „Правда" і за нею східньо-німецька комуністична газета „Ноєс Дойчлянд" гостро заатакували австрійський уряд за його претенсії до того майна на терені Австрії, що його Совєти завжди вважали майном гітлерівської Німеччини і на цій підставі сконфіскували та ще й нині тягнуть з нього зиски і 2) зголошений Молотовом проєкт загальноевропейської системи „безпеки" вказує проречисто, що Совєти не думають зректися свого стану посідання в Европі, а навпаки — раді б його поширити. Тому в Берліні панує таке переконання, що невдача знайти порозуміння з Молотовим в справі Німеччини і безпеки Европи відіб'ється некорисно на переговорах у справі Австрії, бо річ йтиме не про висоту відшкодування, що його готова заплатити Совєтам Австрія за загарбане ними майно (австрійці самі пропонують 150 мільйонів долярів), а про засадниче рішення Совєтів, чи хочуть вони дати свободу Австрії.

Жуков таки буде членом Верховного Совєту

Московське радіо проголосило, що маршала Георгія Жукова „вибрав" своїм кандидатом на члена Верховного Совєту Нижний Тагіл в Свердловській області (західній Сибір). В совєтському радіоповідомленні підкреслюється, що Жуков є одним із 19 керівних совєтських достойників, які „кандидують" до Верховного Совєту. У первісному списку кандидатів до Верховного Совєту не було прізвища Жукова, і в зв'язку з цим почали кружляти різні поголоски та здогади. Чому тоді про Жукова „забули" і що сталося, що секретаріят ЦК комуністичної партії, який фактично призначає всіх „кандидатів", які потім так само дістають призначення в трагі-фарсі совєтських виборів до маріонеткового Верховного Совєту — про це ще нема відомостей.

● Американська амбасадорка в Італії, Клер Люс рішуче заперечила, нібито вона думала зректися свого теперішнього становища. Вона заявила, що газетні вістки про її здогадну резиґнацію всі фальшиві. Кампанію проти Люс ведуть італійські комуністи.

В Італії створено новий уряд

Рим. — Маріо Шельба склав із членами свого кабінету присягу на руки президента італійської республіки Інаваді. У новому уряді заступлені партії: християнсько-демократична, соціял-демократична (праве крило) і ліберальна. Прем'єр Маріо Шельба зберіг за собою ресорт міністерства внутрішніх справ, що його знає добре, тому, що він був міністром внутрішніх справ і в усіх урядах де Гаспері. Віцепрем'єром без окремого ресорту є голова правої соціял-демократичної партії Сарраті. Соціялісти дістали ще ресорти фінансів, праці і публічних робіт. Міністром закордонних справ є Аттільо Піччіоні, християнський демократ, який був міністром закордонних справ в останньому уряді Фанфані. Піччіоні — відомий прихильник західньоевропейського оборонного пакту, а прем'єр Шельба — відомий ворог комунізму. Тому комуністи і ліві соціялісти повели відразу гостру кампанію проти цього нового італійського уряду.

У Франції почались дебати над західнім пактом оборони

Париж. — У закордонній комісії французького парляменту розпочались дебати над західньо - европейським оборонним пактом. Вони потривають імовірно кілька тижнів, поки договір перейде на пленум парляменту. Відкрив дебати Жюль Мош, колишній соціялістичний міністер військових справ, противник цього пакту. У своїй промові він пригадав усі ті найважливіші аргументи, що їх виставляють противники пакту оборони і що стосуються не принципу пакту, а різних подробиць цього обов'язків 6-ти членів пакту і гарантій безпеки спеціяльно для Франції. Між іншим, Мош підкреслив несправедливий розподіл фінансових тягарів між членами проєктованого пакту, облегшення вступу Німеччини до НАТО, несправедливе встановлення висоти збройних сил окремих держав, що створили б спільну европейську армію, брак гарантій на випадок порушення пакту одним із його членів і непевність, як довго Англія і Америка триматимуть свої війська на европейському континенті. Зокрема Мош підкреслив, що цей пакт не може ввійти в силу, поки Франція і Німеччина не порозуміються щодо Зарщини. Як відомо, західньо - европейський пакт безпеки передбачає спільну европейську армію шести европейських держав, тих самих, що творять так звану европейську сталево-вугільну спільноту: Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу. Прихильники пакту, включно з прем'єром Ляніслем, вірять, що його вдасться ратифікувати впродовж цієї весни.

В СВІТІ

● Іван Кабанов, совєтський міністер закордонної торгівлі, влаштував у готелі „Метрополь" в Москві велике прийняття на честь англійської делеґації промисловців і торгівців, під час якого виступав танковий ансамбль козаків. Гості пили шампан і „водку". У Москві є тепер понад 30 англійських бизнесменів, ласих робити інтереси з Совєтами.

● З двох чеських летунів, що їх літак розбився недалеко Байройту в Західній Німеччині, 22-літній Юрій Скор, „вибрав свободу" і йому признано право азилю. Його товариш, Франц Завадлік, вирішив вернутися додому. Частини ушкодженого літака розмонтували і відішлють разом із Завадліком до комуністичної Чехії.

● Китайські комуністи видали нову мапу Китаю, на якій британська колонія Гонг Конг зазначена, як китайська територія „все ще окупована англійськими імперіялістами".

● Від 1945 до 1953 року втекло із Східної Німеччини на Захід понад 80,000 учителів. Приблизно стільки ж вчителів залишилося ще у східній частині Німеччини. Учителі - втікачі кажуть, що доля вчителів в підсовєтській зоні нестерпна.

● Королева Єлисавета II не бачила дощу за своєї подорожі по південній частині Тихого океану, аж зливний дощ впав саме тоді, коли вона сідала до поїзду в Сиднею, щоб їхати залізницею до Нюкестлю, центру австралійського залізо - сталевого промислу. Коли королева прибула на місце — була знову погода.

● 23-літнього американського вояка Генрі Паркера із стейту Флорида, що служить в американській частині, стаціонованій в Німеччині, засудив американський військовий суд на смерть за два випадки згвалтування і напад з наміром згвалтування. В усіх трьох випадках потерпілі жінки-німкені.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В ПАМ'ЯТЬ ЛИНКОЛНА

„В надії на Божу поміч та з вірою, що наша справа справедлива, думаю, що ми таки остаточно переможемо", — заявив Линколн своєму приятелеві в чорну годину важкої Громадянської Війни. Але що саме є „справедлива справа", та ще тоді, коли в бойових рядах стоять один проти одного діти тої самої нації? Думаючи про „справедливу Північ", один проповідник закликав Линколна постояти за цю „справедливу справу". На це Линколн відповів таке:

„Докторе, іноді дуже важко визнатися в тому, що є справедливе. Ви молитесь часто й чесно, але так моляться також і ті, що по другім боці фронту. Вони теж моляться набожно, як і їхні духовники. Ви і я думаємо, що вони неоправдано моляться за свої цілі, але немає ніякого сумніву, що вони ревно моляться. Якби тут рішали ви, докторе, і я, ми розв'язали б цю проблему без кровопролиття, але Провидіння дозволило на пролив крови. Тому так важко пізнати, чого властиво Провидіння від нас хоче".

Ці слова Линколна характеристичні для його особи, для його дуже вразливої, глибоко проникливої та гуманної вдачі. Тепер наводять ті цитати, чи їм подібні, щоб доказувати глибоку релігійність Линколна і те, що він взагалі не вмів ненавидіти. Як відомо, проти Линколна, коли він кандидував на президента і в час його урядування, ведено небувалу в американській історії, повну непогамованої ненависти до його особи пропаґанду, в якій чи не перше місце займав „Линколн-безбожник"! Це так проти людини, яка вважала, що „Біблія — це найкращий подарунок Бога людям".

Линколн добре розумів своє важке становище як президента країни, бо на вістку про свій вибір заявив, що його завдання ще важливіше від того, яке припало Вашинґтонові. На його долю припало рятування нації й цілости держави — „Юнії". Що ж, властиво, ділило націю? Кандидуючи як республіканець на сенатора проти популярного й красномовного демократа Доґлеса, Линколн видвигнув проблему невільництва в цілій її повноті. Доґлес крутив і здавався „на нарід", що мав би вирішувати цю проблему, окремо в кожному стейті. Одначе Линколн поставив справу так, що невільництво противне ідеалам американського народу і що кризи, яку воно створило, не дасться оминути ніякій владі, бо неможливо залишатися наполовину вільним і наполовину невільником. Линколн вправді програв при виборах, а до вашинґтонського Сенату ввійшов Доґлес. Проте невідомий досі в Америці провінційний адвокат став відразу „національною постаттю" в тому розумінні, що в цілій країні почали ставити проблему невільництва в такий спосіб, як це розумів Линколн.

Згадуємо за ці відомі з американської історії речі, бо вони надзвичайно повчальні. Це ж перемогла тоді невідома в країні особа тому, що була принципова і вміла зв'язати важливу державну проблему з високими ідеалами нації, як теж і з високою загальнолюдською мораллю. Дивним дивом, ця високогуманна людина заважила ще своїм рішенням, як президент, на важкій, чотирилітній, братовбивчій війні. Тим не хочемо поминути значення та впливу інших причин, що довели до цієї війни, і до яких треба в першу чергу зарахувати великі різниці між аґрарним Півднем і промисловою Північчю, чи великий вплив повісти Герієт Бічер Стов „Хата дядька Томи", авторка якої хоч не бачила невільництва на Півдні на власні очі, але начиталась про нього так багато з республіканських брошур, що змалювала таку картину, яка куди більше вплинула на протиневільницьке наставлення, ніж навіть пропаґанда квейкрів чи різних церковних організацій.

Південь хотів за всяку ціну „втримати невільництво", а Північ — „втримати Юнію". Тому саме сецесія Півдня з Юнії приспішила кризу і довела вкінці до війни й взаємного винищування. Линколн пердбачав це нещастя, але бачив теж велич „Юнії", як вона буде врятована. Сам не дожив навіть покінчення війни, бо помер від ран, завданих йому 14 квітня 1865 року, в Вашинґтоні, в театрі Форда, фанатичним симпатиком Південної Конфедерації, яким був Джан Вилкес Бут, неславний син одного з найславніших американських акторів. Вічною залишилась по нім „Юнія", вічними залишилися і передсмертні слова Линколна, звернені ним в другій інавґураційній промові до всіх земляків, з Півночі і Півдня, щоб кінчити війну і щоб „без злоби до нікого, а з милосердям до всіх" братися „лікувати рани нації й завести справедливий та тривкий мир між собою і з усіми країнами". Отже „взаємне прощення і замирення" та „відбудова нації".

Боротьба Маленкова з Молотовим — у Берліні

Західні журналісти здебільша орієнтуються тепер уже непоґано в різних тонкощах совєтського режиму. Вони навчилися також читати совєтську пресу так, як вміють робити це нещасні підсовєтські громадяни, які зі способу редаґування та писання різних статтей і повідомлень пізнають відносини й настрої серед совєтської верхівки. Цікавлячись найменшими подробицями Берлінської конференції чотирьох міністрів закордонних справ, американська преса вмістила цікаві завваги на тему відгуків тієї конференції у совєтській пресі.

Отож звертається увагу на те, що на відміну від великої західньої преси, в Европі й Америці, де Берлінська конференція від першого ж дня займає титулами і вістками перші сторінки, у Совєтах пишуть про цю конференцію розмірно мало і розмірно легковажно. Вибори до Верховного Совєту, що відбудуться щойно в березні, розподіл тракторів між колгоспи, ба навіть відкриття якогось спортового майдану недалеко Казані — це далеко важливіші події, як Берлінська конференція, що ніби рішає про мир в Европі і світі, — коли судити з вигляду і способу звідомлювання совєтською пресою. Так само звітування з Берлінської конференції позбавлене всяких сенсаційних домішок. Совєтська — а за її прикладом вся сателітна преса — обмежується до друкування сухих і сильно скорочених звідомлень офіційного ТАСС'у. Такий же підхід стосується до виступів самого Молотова. У совєтській пресі не зустріти жадного схвалення його поведінки в Берліні і нічого такого, що спонукало б совєтського читача думати про Молотова похвально. Навіть першу велику промову Молотова, в якій він відіграв усі примерзлі пропаґандивні фрази проти Заходу і всі старі проєкти „розв'язки" наболілих міжнародних проблем, совєтська преса подала дуже коротко і дуже блідо.

Американські фахівці від совєтських справ приходять на цій підставі до висновку, що 1) Молотов перестав бути в СССР популярною фіґурою, з якою треба особливо цяцькатися і 2) Маленков використовує Берлінську конференцію для своєї розгри за владу з Молотовим. На доказ цього твердження вказують на характеристичний факт, що коли Молотов на Берлінській конференції відразу ж вдарив у свій грубуватий і задиркувато-імпертинентський тон, з виразно образливим вістрям, звереним супроти З'єдинених Держав, водночас совєтська преса прийняла підкреслено „лагідний" тон. Наспеціялізований у відчуванні таких нюансів, Молотов зрозумів це, як посередню директиву з Москви, і почав промовляти ввічливіше, зважаючи більше на форму. Тим часом річ, очевидно, не у формі. Москва потребує „передишки". Молотов поїхав до Берліну, щоб здобути ту „передишку". Алеж совєтська політика не зреклася своїх первісних цілей і не замінила свого імперіялізму та месіянізму на миролюбність і демократичну покору. Таким чином Москва вимагає від Молотова, щоб він відпружив міжнародну ситуацію і приніс совєтським можновладцям спокій на довший час, в якому вони могли б закріплювати свої позиції в СССР, робити експерименти з „підвищуванням добробуту" підсовєтських нуждарів і підготовлятись далі до війни, а водночас, щоб не втратити нічого з свого міжнародного стану посідання, здобутого насильством.

І тому Молотов опинився у незвичайно скрутній ситуації. Він знає, що має грати ролю миротворця і переконати в своїм миролюбстві усіх трьох міністрів західніх великодержав, але водночас йому не вільно поступитися з совєтських позицій, на яких стоїть СССР в Середній Европі, бо це значило б „втратити обличчя". Ця „втрата обличчя" погрожує цілій Москві у відношенні до сателітів, червоного Китаю та всіх інтернаціональних комуністів, а ще гірше — погрожує особисто Молотову, що його немилосердно оскаржили б у „зраді" його нинішні найбільші приятелі, якщо він виявив би занадто — в очах Маленкова — велику поступливість супроти „гнилого Заходу". Тому Молотов промовляє у Берліні за конференційним столом так, наче на мітинґу на Червоному Майдані у Москві, але водночас боїться, як вогню, щоб занадто гострим ставленням справи не зривати конференції, бо йому потрібний якийсь конкретний успіх. Тому він раз-у-раз дає зрозуміти, що має ще „щось сказати" в німецькій справі. тому не противиться проти нарад у справі Австрії, щоб потім знову вернутися до справи Німеччини; тому він не боровся за процедурально-формальні справи (денний порядок), влаштовує бенкети для учасників конференції, — і рівночасно робить розпачливі спроби осягнути якийсь виразний доказ свого успіху, чи то через розколення західніх альянтів, чи через здобуття згоди на конференцію з червоним Китаєм, чи бодай через здобуття згоди на цілу низку дальших конференцій, які давали б Кремлеві бажану йому довшу „передишку".

Молотов, як відомо, — один із дуже нечисленних „старих большевиків", яких ще хіба тільки на пальцях можна порахувати, і які збереглися після всіх „чисток", що прорідили ряди безпосередніх творців Совєтського Союзу. Тепер у Совєтах володіють молодші на ціле покоління комуністичні кар'єристи-бюрократи, які в комуністичній партії бачать лише засіб для збереження самих себе при владі і користання з тієї влади. У такій ситуації Молотов, який не має вже біля себе великого гурту ровесників і борців з часів Леніна-Троцького, не є грізний для Маленкова та його компанії. Не є він також Маленкову ані потрібний, ані приємний, і тому в кожній хвилині новий диктатор може скрутити йому кар'єру, якщо не карк, як зайвому „старому большевикові".

Якщо дійсно припустити, що Берлінська конференція стала тереном боротьби за владу, що ведеться в Москві, то це був би ще один доказ нісенітности ведення дальших розмов і дальшої участи Заходу в такій неповажній забаві.

Д-р Петро Стерчо

В 15-ту річницю виборів у Карпатській Україні

День 12 лютого 1939 р. — це один із найсвітліших моментів не тільки в історії Карпатської України, що впродовж століть була відірвана ворогами від свого материка — Соборної України, але й історії всієї України. Це ж бо вперше в новітній історії України відбулися всенародні вибори до українського законодавчого тіла. Перший Сойм Карпатської України — це в історії України одинокий український парлямент, що його вибрано таємним голосуванням у всіх селах і містах країни, адміністрованої українською владою. Перший Сойм Карпато-Української Республіки — це одиноке українське державне законодавче тіло не-провізоричного, не-тимчасового характеру. Це законодавча репрезентація населення Карпатської України з усіма атрибутами повної леґальности у державно-правному розумінні, з усіми атрибутами вияву здецидованої волі всього населення країни.

15 років тому, в день виборів, „Нова Свобода" в Хусті писала на першій сторінці: „Сьогодні український народ під зеленими Карпатами скидає тисячолітнє ярмо, яке наклали на нього гнобителі. Порипає пута і виходить на широкий шлях, де гріє ясне Сонце Золотої Волі. Сьогодні він стає леґальним у родині держав і сідає до стола Вільних Народів. .... Карпатська Україна — це ж найкраща дочка великої Матері... Її сестри ще стогнуть у неволі, заковані у ржаві кайдани, замуровані у вежі, розп'яті на роздоріжжю на кривавих хрестах... Ждуть на своє велике Воскресіння..."

На іншому місці той самий орган Українського Національного Об'єднання писав: „Сьогодні вся Карпатська Україна одяглась у святочне, весільне вбрання. Стотисячні маси народу вже від ранку чекають з нетерпінням на відкриття виборчих приміщень, коли вони зможуть виконати свій національний обов'язок. Море українських прапорів прикрашає міста й села. Такого почуття радости Карпатська Україна ще не зажила ніколи. Віками кривджена мала галузь великого українського дуба добре зрозуміла суть даного моменту. До столиці Карпатської України долітав спонтанний голос з найдальших закутин нашої Срібної Землі: Ми з тобою, наша владо, на життя і смерть! Сьогодні на цілий світ розлетиться вістка на хвилях етеру: Українське Національне Об'єднання вийшло переможне з бою!"

І дійсно, УНО вийшло переможно. З усіх управнених до голосування 284,365 громадян Карпато-Української, тоді ще сфедерованої, Республіки до виборчих урн поспішило 263,202 особи, за списком УНО і національних меншин (чехів, румунів, жидів і німців; мадярська національна меншина не могла узгіднити поміж собою кандидата) голосувало 243,557, тобто 92,4%, і лише 19,645 вибирців голосувало інакше (проти списку УНО, а в деяких місцевостях уживано фенциківського списку).

Під час виборів по всьому краю масово роз'їздили чужоземні журналісти й обсерватори. Вони однодушно ствердили, що таємність голосування була вповні збережена і що вибори проходили в надзвичайно піднесеному настрою, без жадного інциденту. Доказом цього може бути хоч би той факт, що поруч місцевостей, що віддали усі голоси за УНО, напр. Феделешівці, Грабово, Лавки, Медведівці, Пацканього і 53 інших, у статистиці знаходимо й деякі місцевості, в яких віддано меншість голосів на список УНО, напр. Доробратово — з 893 голосів тільки 81 за УНО, Куштановиця — з 291 тільки 33 за УНО, у інших бачимо майже пів-на-пів, напр., Становo — 255 за УНО, а 206 інших, Ділок — 123 за УНО і 117 інших і т. д. В селі Вишній Визниці, де мені припала була честь керувати виборами, голосування відбувалося при збереженні повної таємности і вислід був: 454 за УНО, а 38 інших, при чому в селі було кілька мадярських родин і до того ж колись було воно під сильним москвофільським впливом. Однак, я ніколи не забуду піднесення, що його я особисто пережив із населенням цього села в суботу й неділю, 11 і 12 лютого 1939 року. Тверді й рішучі верховинці дали тоді гідну відсіч мадярським аґентам, що з недалекого Мукачева приходили й обіцяли пшеничний хліб і солонину за поновне ярмо, яке вони готували накласти на їхні шиї.

В неділю, 12 лютого 1939 року населення Карпатської України вибрало 32-ох репрезентантів своєї волі до першого сойму — 28-ох українців і 4-ох представників національних меншин. Приблизно на кожних 20 тисяч мешканців вибрано було одного посла. В передових лавах послів бачили ми неструджених бойовиків за національне й державне відродження Карпатської України: д-ра Августина Волошина, п. Юліяна Ревая, дир. Августина Штефана, братів Юліяна і Михайла Бращайків, д-ра Степана Росоху (з молодшої ґенерації), Федора Ревая, Степана Клочурака, Василя Климпуша, д-ра М. Долиная, інж. Леоніда Романюка, д-ра Володимира Комаринського, Івана Григу, д-ра Дмитра Німчука — людей різних професій, визнавців обидвох віроісповідань й уродженців різних частин Соборної України.

Надаючи мандат своїм найкращим синам, народ не завівся. Його віковічні змагання здійснилися 15 березня 1939 р. бодай тимчасово. Перший Сойм Карпатської України, на чолі з проф. Августином Штефаном, предсідником, та д-ром Степаном Росохою і Федорем Ревaєм, заступниками предсідника, затвердив акт проголошення суверенности Карпатської України, доконаний Головою Уряду д-ром Августином Волошином дня 14 березня 1939 року. Цей виразник волі населення Карпатської України прийняв конституцію Карпато-Української Республіки і вибрав першого президента держави — д-ра Августина Волошина, а також затвердив ним іменований кабінет міністрів на чолі з Юліяном Ревaєм.

Вибори до Першого Сойму Карпатської України, що відбулися 15 років тому, мають величезне значення. Вони перекреслюють усі т. зв. „історичні права" усіх дотогочасних окупантів, бо до того часу впродовж довгих століть Срібна Земля була радше предметом, як підметом міжнародного права, предметом торгів „за нас, але без нас". Виявлена у цих виборах воля населення заперечила правосильність усіх пізніших насильств ворогів України над волею Закарпаття.

Вірні сини Закарпаття засвідчили це своєю кров'ю. Це реґулярні частини „Карпатської Січі", під командою посла до Першого Сойму, Дмитра Климпуша, героїчно боронили новонароджену волю. Це партизанські загони „Карпатської Січі", на чолі з заступником голови Сойму, д-ром С. Росохою, зганяли сон з очей вдесятеро більшої мадярської армії. Це вихованці о. А. Волошина, проф. А. Штефана і їх послідовників боролися проти ворогів України в другій світовій війні й сьогодні боряться й гинуть у рядах націоналістичного підпілля, як гідні воїни Української Національної Революції. Одних розстрілюють у рідному Хусті чи Мукачеві (Марія Бісунівна, Михайло Ґабода), інші гинуть у далекій Московщині, у Горькому (Андрій Стерчо), ще інші караються по тюрмах і концентраках Сибіру... Але живі й ті, що ще Бог зберіг їх, стоять вірно на сторожі тієї волі, тиж бажань, що їх усе населення Карпатської України виявило у своїх виборах 12 лютого 1939 р. А вибори проходили під гаслом: одна, вільна, соборна Україна від Тиси по Кубань.

Москва і поневолені народи

(Лист із Лондону)

Дня 1 лютого товариство „Спільна Справа" (Common Cause) влаштувало доповіді двох емігрантів із країн, що їх „визволила" совєтська армія наприкінці другої світової війни. Прелеґентами були: генерал Бор-Коморовський (поляк) і д-р Фельсман (чех).

„Спільна Справа" — міжпартійна організація, створена в 1951 р. для боротьби проти комуністичної інфільтрації в Британії. Ця організація ознайомлює англійське громадянство з комуністичною політикою і тактикою, бо відомо, що п'яті колони Москви діють і в цій країні.

Бор-Коморовський, керівник варшавського повстання 1944 року, подав факти про підступну тактику Москви супроти Польщі під час війни. Москва свідомо допомагала німцям придушити це повстання. Вона не дозволила західнім державам дати допомогу повстанцям у Варшаві летунським шляхом. Армія Рокосовського, що стояла на правому березі Висли біля Варшави, мовчки придивлялася до агонії варшавських повстанців.

Польський генерал Бор-Коморовський зробив висновок: Москва заінтересована була в тому, щоб знищити польських патріотів, бо тоді їй легше здійснити пляни панування над народами.

Д-р Фельсман подав подібний образ із боротьби за Прагу в травні 1945 р. Тут теж, коли на поміч чеському повстанню несподівано прийшло військо ген. Власова, який був перед тим під німецькою командою, Москва зробила все для того, щоб Власов залишив Прагу і щоб бої між чехами і німцями продовжувалися. Прагу врятувала від знищення німецьких військ капітуляція Німеччини.

В Польщі та в Чехословаччині Москва деякий час надягала на себе „демократичну" маску. Але, відчувши свою силу, дала наказ комуністам скасувати демократичні „буржуазні вигадки" і завести партійну диктатуру.

Після вислухання рефератів присутні ставили прелеґентам питання. Особливий інтерес викликали питання, дані обом — ген. Борові-Коморовському і д-рові Фельсманові: про можливість збройної боротьби проти совєтського режиму в цих країнах. Польський генерал відповів, що в Польщі неможлива збройна боротьба проти теперішнього режиму. Повстання було можливе проти німців, бо супроти них нація була міцно зорганізована: німці майже нічого не знали, що ділося між поляками. Москва має серед поляків своїх вірних аґентів: це польські комуністи. Москва наперед ліквідує всіх, кого вважає за здібного чинити спротив. Тому, — сказав ген. Коморовський, — всяке повстання проти комуністичного режиму — це даремна ілюзія. Тої самої думки є і д-р Фельсман.

Який же вихід? Генерал сказав, що в Польщі і в інших підсовєтських країнах є спротив. Але це спротив кожного індивідуально, без будь-якої організації. А це вже має велику вагу, коли мільйони людей, не змовившись наперед, діють одностайно.

— Коли і як сподіваєтесь стати вільними? — Запитав один англієць.

— Не можу сказати, — відповів Коморовський. — Може вибухнути війна, — але тепер ознак війни не видно; може відбутися переворот в Москві, і тоді поневолені народи визволяться. В кожнім разі, поляки боролися за волю від кінця 18 віку і не перестануть прямувати до незалежности. Те саме, іншими словами, повторив і чех — д-р Фельсман.

П. А.

В РІЧНИЦЮ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

В січні 1954 р. відбулося засідання Центрального Проводу Братства Карпатських Січовиків в Торонті під проводом Голови Братства д-ра Степана Росохи, на якому вирішено наступні справи:

1. Достойно вшанувати в цьому році 15 Річницю Карпатської України в усіх країнах, де вільно живуть українці.
2. Принято проєкт Воєвого Хреста Карпатської Січі і Партизантського Хреста Карпатської Січі.
3. В цьому році перевести збірку на видання Ювілейного Альманаху Карпатської України.
4. Посилити пресово - інформативну чинність у справах Карпатської України, щоб належно паралізувати ворожу пропаґанду наших сусідів, які змагають до відірвання Закарпаття від матірного пня Соборної України і —
5. Відбути в цьому році черговий З'їзд делеґатів Братства Карпатських Січовиків.

Провід Братства гаряче апеліє сердечним закликом до всього патріотичного українського громадянства — допомогти йому вив'язатись із важких його завдань в обороні політично-національних прав Карпатської України!

Провід Братства гарячо апелює до всіх централь українських церковних і громадських організацій, — влаштуванням концертів, академій, святочних сходин із доповідями, гідно відзначити і величаво вшанувати 15 Річницю Незалежности Карпатської України і віддати поклін поляглим карпатським січовикам з Президентом о. доктором Волошином на чолі!

Хай 15 Річниця Самостійности Карпатської України зцементує єдність усіх українців — розсіяних по цілому світу! Хай скріпить наші визвольно боєві ряди! Хай заохотить нас до дальшої, ще більшої жертвенности і самопосвяти в боротьбі за волю українського народу і Самостійність Соборної України!

Провід Братства
Карпатських Січовиків

Вол. Дорошенко

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА В ЗДА

(2)

Тут не місце подавати докладний спис видаваної в ЗДА української преси. Він появиться в „Довіднику", що його ладить д-р Василь Вереш. Обмежуся тільки побіжним переглядом. Зачну з часописів „старої" іміґрації. Сюди належать передусім органи братських, взаємодопомогових Союзів, що, проте, мають свою окрему політичну фізіономію: Українського Народного Союзу — щоденник „Свобода", „Провидіння" — щоденник „Америка", Українського Робітничого Союзу — тижневик „Народна Воля", Народної Помочі — тижневик „Народне Слово" та Ґреко-кафтолического Соєдинения (Закарпатських твердо-русинів), що видає латинкою двомовний тижневик „Viestnik" або „Messenger".

Далі відносяться сюди й майже всі церковно-релігійні головно греко-католицькі часописи, як от „Епархіяльні Відомості", „Ковчег", „Лямпада", „Місіонар", „Слово доброго пастиря", „Шлях" тощо, та англомовні, а подекуди двомовні, видавані латинкою: „The Ark", „Holos hory sv. Makriny", „Iris", „MGA Bulletin", „Nebesnaja Carica", „Prosvita" тощо, та низка парафіяльних бюлетенів, переважно англійською мовою, або двомовні. На жаль, на 175 українських католицьких парафій, що стоять під юрисдикцією Владики Константина Богачевського, мені відомо всього 19 бюлетенів. Розуміється, було їх більше, але не 175, бо не кожна парафія їх друкує. До української католицької преси належать і шкільні часописи, видавані в Слоатсбурґу, Стемфорді й Факс-Чейзі, як от „Alumnal Bulletin", „The Basilian Torch", „The Basilianette", „Laurete" й ін. (Факс-Чейз), „Chatean", „Horizon" і „Kerux" (Стемфорд) та „The Table Rock Echo" (Слоатсбурґ).

З православної преси слід згадати про „Українське Православне Слово" (Митрополита І. Теодоровича) та „Український Вістник" архиєпископа Б. Шпильки. При деяких православних парафіях виходили церковні бюлетені, подібні до католицьких, теж головно англійською мовою. На 104 чисто українських православних парафії (85 Митрополита Теодоровича й 19 арх. Шпильки, не згадуючи 56 „Карпато-руських" парафій митр. Теодоровича (5 англ., 1 англ.-укр. і 2 укр.).

З органів українських євангеликів „старим" належать „Вартова Башта" в Бруклині та „Євангельський Паломник" у Ню Йорку. З парафіяльних листків знаю лише один в Ірвінґтоні.

До видань старої іміґрації треба віднести й орган Укр. Конґресового Комітету — „Ukrainian Bulletin" та Ukrainian Quarterly" а також англомовні органи тут народженої молоді: загальні: „The Ukrainian Trend", „Trendette", католицький „Counselor", та православний „Ukrainian Orthodox League Bulletin". А поза тим орган „Союзу Українок" — місячник „Наше Життя" та гумористичний „Микита".

Зате всі інші — літературні („Київ"), гумористичні („Лис Микита"), наукові (збірники й бюлетені НТШ і ВУАН), професійні (бюлетені інженерів, зокрема лісовиків і деревообробників, ветеринарів, педагогів, філателістів та „Самопомочі"), всі пластові та юнацькі — СУМА чи ОДУМ'у, а також усі партійно-політичні — все це видання нової іміґрації. До них належить ще й кілька Українських Православних часописів — „Наша Праця" (Міннеаполіс), „Наша Церква" (Бофало), „Наше Слово" (Дітройт) та орган соборноправників „Православний Українець" (Шікаґо).

Так у загальних рисах виглядає українська преса в ЗДА. Один чи й кілька пропущених українських бюлетенів — пластових чи інших та „ікс" англомовних парафіяльних — загальної картини не змінять. Ми можемо похвалитися достатньою кількістю часописів. Безперечно, американські українці перегнали під цим оглядом усі інші українські скупчення й полишили за собою колишню нашу скитальщину в Німеччині, що в рр. 1946-1949 славилася кількістю й різнородністю української преси.

Тільки в одному ми тут пасемо задніх — не маємо ні одного часопису для дітей, бо „Svit ditej", що його видають „карпаторуси", очевидно в рахубу входити не може — ні мовою, ні змістом. Крайня пора, щоб дитячий часопис нарешті почав виходити. Розуміється, це має бути не комерційне підприємство, а тому повинна його взяти на свої плечі котрась наша громадська установа. Гадаю, що це обов'язок Шкільної Ради УККА.

Кінчаючи, звертаюся до всіх Всечесніших Отців та до окремих парафіян без різниці віровизнання, щоб присилали хоч окремі числа видаваних при парафіях бюлетенів на адресу НТШ або ВУАН у Ню Йорку чи то на адресу автора цих рядків. З цим самим проханням звертаюся й до всіх узагалі редакторів та видавців якихбудь періодичних чи неперіодичних (тяглих) видань, як тих, що тепер появляються, так і давніших. Присилайте й поодинокі числа! Вони найкраще збережуться таки в своїй науковій бібліотеці.

Адреса бібліотеки НТШ до відкликання така:

V. Doroshenko
2121 Green St.
Philadelphia 30, Pa.

Література Мистецтво Розвага

Любомир Кузьма

ДЕЩО ПРО НАГОРОДИ

(Друкується в порядку дискусії).

Як відомо, Український Інститут Америки дав гроші на чотири нагороди за твори з ділянки чотирьох технік: олії, акварелі, графіки й різьби, на виставці Об'єднаних Мистців Українців в Америці, що була відкрита від 26 грудня 1953 до 24 січня 1954 року в домівці Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Нагороди роздано, і все виглядало б в найбільшому порядку, якби не те, що цей факт зустрінувся з дуже мішаною реакцією зі сторони мистців і публіки. Тому я дозволю собі на кілька критичних завваг в цій справі.

Найбільше застережень викликає справа Оціночної Комісії (жюрі), що рішала про призначення нагород.

Звичайно водиться так у культурному мистецькому світі, що склад жюрі подається до відома мистців-учасників задовго перед тим, як жюрі розпочне свою функцію. Це не тільки логічно і самозрозуміло, це — обов'язок організаторів виставки. Бо, знаючи склад жюрі, мистець може рішити, чи піддати свої твори під оцінку жюрі чи ні, згідно зі своєю вільною волею. Хтось може вважати дане жюрі сторонничим або некомпетентним, і тоді має нагоду зазначити своє становище.

А як було у нас? Вчасне оголошення складу жюрі занехаяно як „неістотну формальність". 9 січня 1954 р. відбулося засідання жюрі в справі нагород, а за чотири дні вперше довідуємося з газети про склад жюрі, разом з вісткою про признання нагород. І то довідуємося про такий склад жюрі, якого ніхто з „невтаємничених" абсолютно не міг передбачити. До того невідомо, хто і коли його вибрав, хто затвердив і на якій підставі. Можна тільки здогадуватися: Управа Об'єднаних Мистців Українців в Америці мала тут, очевидно, рішальний голос...

Три члени цього жюрі — це люди, яких я вперше у своєму житті бачу в характері суддів мистецтва. Їхні професії так віддалені від образотворчого мистецтва, як небо від землі. Які б не були громадські заслуги цих панів, їхні кваліфікації на членів жюрі є мінімальні. На жаль, один із них був навіть головою жюрі. Не називаючи їх на ім'я, зверну увагу на факт, що на сімох членів жюрі було три, цебто майже половина, некваліфікованих. Це ставить під знак питання всю працю жюрі і її результати, себто важність признання нагород.

З чотирьох кваліфікованих членів жюрі проф. Д. Горняткевич також викликає застереження, бо він сам є учасником виставки, а це вже одна з причин, що він не може бути безсторонній як суддя. Його і І. Кураха, могли тут заступити сильніші мистці, що не брали участи у виставці, як Архипенко, Козак, Дмитренко або Кивелюк.

Якщо мова про двох останніх членів жюрі, проф. В. Січинського та ред. М. Островерху, то випадає запитати: чому вони згодилися брати участь в жюрі з таким складом? Вони, як фахівці, несуть велику частину відповідальности за це все.

З чотирьох нагороджених речей тільки одна не викликає застережень. Решта ж три дивують глядачів своїм невисоким рівнем і спонукують до застанови, якими критеріями керувалося жюрі при своєму виборі.

„Старий бом" (олія) Пачовського — річ характеру шкільного, мальована пережитим вже імпресіоністичним стилем, кольористично й композиційно нецікава. Її вибір з-поміж більше як сорока олійних образів, в яких були заступлені майже всі малярські напрямки ,вказує на невироблений мистецький смак.

„Ранок у Сієрі" („акварелля") В. Кричевського — одна зі слабших речей на виставці. Можливо, що шановний професор має кращі речі у своїй теці, але ця одна досить банальна, в характері дешевої ілюстрації, до того ж не відповідає технічним умовинам конкурсу, бо це гваш, а не „чиста" акварелля, яку ініціятори нагород мали на думці.

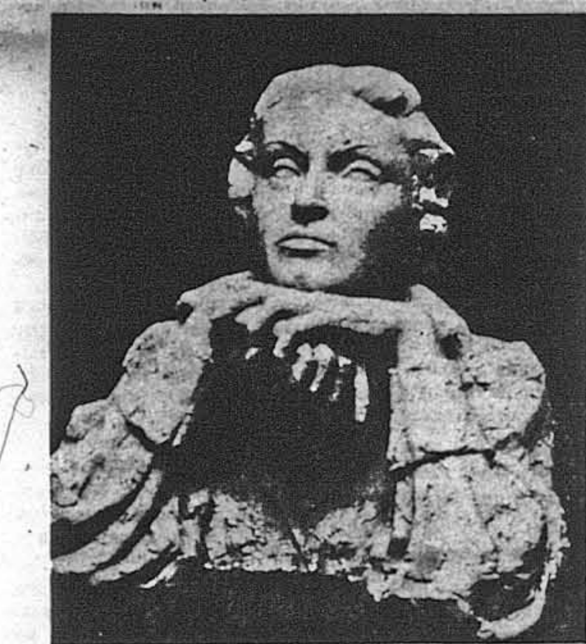
„Щедрик-щедрик" („графіка") М. Бутовича, хоч на вищому поземі від попередніх, також не відповідає умовинам конкурсу, бо в точному значенні це не графіка, але декоративна т е м п е р а. Під графікою розумісмо техніку відбивання з кліш, як дереворіз, лінорит і т. п. Крім того, цю річ навіть як темперовий образ важко брати під увагу, бо вона віддалюється від чистого малярства і спиняється на границі ужиткової ілюстративности.

„Мадонна" (різьба) М. Черешньовського — одинока річ, що на її вибір було б можна згоджуватися. Та з причини невдалости трьох попередніх рішень, цей останній вибір не рятує ситуації і викликає неприємну думку, що жюрі „припадково" трапило на гідну нагороди річ.

Якщо Управа Об'єднаних Мистців Українців в Америці задумує вислати ці нагороджені речі, як головні репрезентативні експонати, на проєктовану виставку в американській мистецькій ґалерії, тоді стоїмо перед перспективою компромітації на міжнародному терені. Якщо ж Управа цих речей не вишле, то тим самим визнає помилковість і некомпетентність власного жюрі, або існування подвійної логіки: одне добре для „нас", друге — для „них"...

У висновку стверджую: на жаль, відбулася в нас ще одна невдала імпреза. Неоголошення складу жюрі наперед, некомпетентність жюрі через приявність в ньому некваліфікованих членів, неправильне присудження нагород, навіть всупереч технічним умовинам конкурсу, баламучення публіки — це речі, що не дадуться нічим виправдати, хіба характерним недбальством та фальшивими амбіціями декого, сполученими з прихованою н а д і є ю на те, що не знайдеться нікого, хто б зареаґував, і що все покриє заслона дискретної мовчанки. Але деколи треба підняти заслону в імені правди.

З МИСТЕЦЬКОЇ ВИСТАВКИ В НЮ ЙОРКУ

Сергій Литвиненко: ЗАДУМАНА

ЩЕ ОДИН ГОЛОС ПРО РОМАН ВАСИЛЯ БАРКИ „РАЙ"

В 23 числі филаделфійського щоденника „Америка" з 8 лютого цього року. пан Лев Шан-ський пише про роман Василя Барки таке:

„Василь Барка відомий українській громаді на еміграції з двох збірок поезій: „Апостоли" (1946) і „Білий світ" (1947) та з роману „Рай". Не може бути найменшого сумніву, що Барчин „Рай" — це одна із найзамітніших появ української еміграційної літератури. Він відкриває перед читачами к о н ф л і к т цієї справжньої України з її глибоким християнським світоглядом, та її добрі, віруючі душі, з безбожницькою, жорстокою, гнилою й розкладовою дійсністю, що її створив в Україні московський окупант. Він показує, як віруюча в Бога українська людина створює собі на християнській основі „Рай" у боротьбі з людиною поганою, злою, брудною, жорстокою, що творить сучасний московський режим в Україні, або є його підпорою".

Після цих слів, автор наводить слова з рецензії М. Островерхи в „Свободі" про Барчин роман „Рай", та свою оцінку цього твору закінчує такими словами:

„У романі „Рай" Василь Барка виявив себе як письменник, що прекрасно розуміє душевні конфлікти сучасної України. В цій ділянці він себе показав неабияким майстром".

Євген Маланюк про Миколу Хвильового

На запрошення Управи Літературно-Мистецького Клюбу у Филаделфії виступив в неділю 31 січня цього року в авдиторії Дому ЗУАДК відомий український письменник Євген Маланюк. Хоч ім'я Хвильового стало в останньому часі популярне на шпальтах української преси, прелеґент не дав себе втягнути в дискусію, причин якої, на його думку, треба шукати в г р а ф о м а н с ькій зависті, глупоті, а теж у провокації. Євген Маланюк прочитав глибоко передуману й прегарно написану студію про головну постать років українізації в Україні. Це справді великий поет сучасности говорив про Хвильового, якому було призначено почати нову епоху. Цей неспокійний великий дух знав ціну „дерзання" і вмів „дерзати". Його твори — це музичні симфонії, які діють, як музика. Його думка — це широкі шляхи европейської культури. Наша постійна хиба, що ми розцінюємо людей за вузькими „ізмами", не вміємо бачити повної постаті, а тому й Хвильового впихаємо в рамки цих чи тих „ізмів". Але цей вічно хвилюючий дух, який відбивався в очах письменника-борця, не можна замкнути ніякими партійними рамами, як не можна було його зломити за життя. Ворог добре оцінив і розцінив цю велику постать. І знищити її призначив таки своїми власними руками. Шараварницько - графоманська просвітянщина — ті всі різні енки, з якими треба було боротись Хвильовому, щоб вийти із простацької тупости на широкі шляхи европейських культур, добила письменника. Він був сам-один. Його приятелі — це або малі люди, які не вповні зрозуміли великого творчого духа, або закохані в собі автори. І тому прийшло самогубство.

Студія Євгена Маланюка про Миколу Хвильового — це зразок високомистецького есею, і напевно ширша публіка матиме змогу прочитати її в друку.

На закінчення вечора прочитав поет ще свою нову поему п.н. „П'ята симфонія" про бойові дії української армії підчас визвольних змагань. Ця поема саме друкується окремою книжечкою.

Т.

Увага Редакції. Друкуємо без змін цей звіт про доповідь Є. Маланюка, хоч у ньому висловлені суб'єктивні думки дописувача або доповідача. Не можна твердити, що „приятелі Хвильового — це малі люди, або закохані в собі автори", бо ж до цих приятелів належали і М. Куліш і О. Досвітній, М. Яловий та інші. Гадаємо також, що причин дискусії про Хвильового не можна вбачати тільки в „графоманській зависті, глупоті і в провокації", як про це написано в цьому дописі.

Літературний вечір Докії Гуменної

Письменниця Докія Гуменна виступила в неділю, 24. січня 1954 року, на запрошення Літературно-Мистецького Клюбу у Филаделфії із власним авторським вечором в авдиторії Дому ЗУАДК.

Авторка ш и р о ковідомого роману у чотирьох томах п.н. „Діти чумацького шляху", що розказує про побут у підсовєтській Україні, як теж повісти —„Мана" і цікавої, опертої на наукових дослідах книжки „Велике Цабе", що охоплює давні часи трипільської культури в Україні, привезла машинопис свойого нового роману „Над безоднею". Вона прочитала кілька розділів із цієї нової недрукованої книги. Цей новий роман розповідає про події у Києві підчас відступу большевицьких окупантів, як теж і приходу нових німецьких окупантів до столиці України в 1941 році. Прочитані письменницею розділи нового роману вказують, що він, як і попередні книжки Докії Гуменної, знайде масового читача. Не лише сама тема, але теж живий стиль письменниці та й її вміння описувати й оповідати, а головне її вміння бачити все гострим зором репортажиста, напевно сприятиме почитності нової книги.

На бажання публіки письменниця прочитала ще два репортажі з своїх подорожей по ЗДА, а саме з її побуту в Денвері і в стейті Колорадо і в Сан Франсіско. Репортажі написані живо і мають мистецьке оформлення. Хоч ми усі вже довший час у ЗДА, то ж слухали їх, як цікаві описи далеких, незнаних земель.

Після офіційного вечора відбулась на запрошення голови Союзу пані Олени Лотоцької, товариська зустріч в домі Союзу Українок. Тут підчас святкової вечері наша письменниця поділилась своїми споминами та й подала подробиці про задум і постання книги „Велике цабе".

Т.

Ірина Ш. Шуварська

ТЕБЕ НЕМАЄ ЩЕ...

На обрії давно стопилось тихо сонце;
Рожевим золотом заливсь вечірній світ.
Рука спокою на верхах лежить,
І темрява з небес у зірковій коронці
Зійшла, чекає, коло гір стоїть.

Тебе немає ще . . . і мабуть ти не прийдеш.
І я сама піду до наших тихих лип,
Де незабутні вечори вели
До сну, у втоми чар сповиті краєвиди.
Листочок кожний з нами там моливсь.

На обрії давно стопилось тихо сонце . . .
Тебе нема, лиш туга в золотій коронці.

Борис Берест

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ" У НОВІЙ ВЕРСІЇ

(До прем'єри нового совєтського фільму в Ню Йорку)

Вже майже ціле століття не сходить з української сцени безсмертна опера С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм". Навіть в найдальших закутках світу, всюди, де тільки доля заносила українців, лунала мелодійна музика опери; чарували вухо майстерні арії, дуети, квартети і квінтети; рідним ляйтмотивом звучали хори. „Запорожець за Дунаєм" був центральним твором в репертуарі корифеїв української сцени. Його ніколи не цурались ветерани сцени. Його обожнювали молоді акторські сили. Його з подивугідною прихильністю сприймала маса українського глядача.

Тому не випадково, що й в історії українського кіна „Запорожець за Дунаєм" займає певно визначене місце. Вже в середині 30-их років Київська кіностудія випродукувала звуковий фільм під цією ж назвою. Згодом за лібреттом „Запорожця за Дунаєм" зроблено звуковий фільм в Америці заходами невтомного В. Авраменка. Цими днями на екрані одного з третьорядних нюйоркських кінотеатрів з'явився найновіший кольоровий фільм з тією ж незмінною назвою, виробу 1953 року в Київській кіностудії.

Насамперед виникає питання: чому Київська кіностудія випустила ще одну фільмову версію „Запорожця за Дунаєм"? Чому з таким подивугідним поспіхом вислано копії фільму закордон? Адже в новій версії фільму не видно суттєвих змін в порівнянні з „Запорожцем", що вийшов 20 років тому. До того ж і головні виконавці (І. Паторжинський і М. Литвиненко-Вольгемут) залишились ті самі. Але такий висновок виникає тільки при побіжному перегляді фільму.

Насправді ж відповідь захована далеко глибше. Тільки при дбайливій аналізі нового фільму та докладному ознайомленні з методами й завданнями совєтської кінопродукції можна зауважити кілька красномовних деталей. А деталі ці дуже старанно і навіть майстерно замасковані.

1. Новий фільм розраховано як приховано-пропаґандивний засіб для невтралізування протисовєтських, виразно націоналістичних настроїв українського народу на поневоленій Батьківщині. Цим фільмом вищі партійні кола намагаються впевнити широкі маси українського народу, що його національна культура вільно розвивається. А поворот до історичної чи побутово-етнографічної тематики є найкращим засобом пропаґандивного впливу на великі маси поневоленого народу України. Така тематика, до того ж ще й відповідно підсолоджена, відвертає увагу широких мас від пекучих проблем, від злиденного життя і від новітнього рабства.

2. Нову версію „Запорожця за Дунаєм", як і нещодавно висвітлюваний фільм „Майстрі мистецтва України", з поспіхом оздоблено чужомовними титрами та вислано закордон для того, щоб деструктивно вплинути на монолітність української політичної еміґрації, з одного боку, і здобути вже втрачену прихильність чужинецького світу, з другого боку. Вже в самій сюжетній основі „Запорожця за Дунаєм" закладено виразні моменти ностальгії, туги за батьківщиною. Бо драматичні колізії опери С. Гулака-Артемовського перегукуються з драматичними колізіями наших днів, коли не тисячі, а сотні тисяч українців опинилися на добровільному вигнанні. Совєтські партійні заправили не врахували тільки одного: так само, як дійові особи „Запорожця за Дунаєм" плекали в своєму серці любов до рідної землі й рідного народу, — так і сучасна еміґраційна спільнота міцно плекає в собі цю любов, чекаючи слушного часу для визволення своїх земляків із смертельних обіймів ворога.

3. Випускаючи нову фільмову версію „Запорожця за Дунаєм", Київська „Кіностудія художніх фільмів" безуспішно намагалася надолужити свій „творчий порив" і замаскувати майже цілковиту відсутність свіжої кінопродукції. Недарма в совєтській пресі все частіше підіймається питання кризи, що її переживає українське кіно. Ось, наприклад, в журналі „Дніпро", поруч з дошкуль-

(Закінчення на стор. 4-тій)

М. Д. Бачин

А Р Е Ш Т

(У тридцятиріччя героїчної смерти Ольги з Левицьких Басараб 12 лютого 1924 р.)

Ольга Басараб поспішала додому. Правду кажучи, того „дому" не було вже у неї давно, майже від часу, як помер 1902 р. її батько,о. Михайло Левицький, парох Щурович, біля Бродів, а потім 1904 р. мати, Савина зі Стрільбицьких. З чоловіком інж. Дмитром Басарабом не було часу розжитися за домашнім вогнищем. Вінчання у Відні, під час першої світової війни, розірвало скоро молоде подружжя. Як старшина австрійської армії, мусів Дмитро від'їхати на італійський фронт, де в першім же бою був забитий..Ця смерть лягла вічною тінню на життя Ольги. Але сьогодні, 9 лютого 1924 р., їй так радісно на душі. Задоволена, що приїхала сюди, впивається красою рідного Львова, засипаного іскристим снігом. Щойно довідалася, що врешті по трьох місяцях „хожденія по муках" одержала працю в Союзі Сільсько-Господарських Спілок і буде мати забезпечене скромне життя, по майже річному безробітті.

Минала засніжену площу св. Юра і любувалася барокковим стилем імпозантного українського собору, що вершив над рухливим Львовом. Проходила Єзуїтський Город в пишних зимових шатах і згадала осінь 1923 р. — багряно-золотисті дерева в ліску під Рогатином, в якому присягала на вірність Українській Військовій Організації, УВО. Тоді так радісно билося серце при думці, що її кличуть на небезпечну, підпільну роботу, де вона може прислужитися батьківщині.

Сьогодні ранком цей клич відізвався.

З поштою одержала таємничого листа: „Дорога Олю! Ми рішилися врешті відвідати Тебе, 9 лютого 1924 р. Прийдемо між 6 годиною поп. Чекай на нас. Стефа і Василь".

Початкові букви імен ті самі, що колись пишалися на широкій, синьо-жовтій опасці, припнятій спряжкою до лівого рукава її стрілецького однострою. Тоді, вліті 1914 р., коли починалася перша світова війна, коли йшла організація Українських Січових Стрільців, Ольга з іншими жінками повнила допоміжну службу в станиці Коперника. Вже не бачила краси малого парку, обсипаного блиском пушистого снігу, не почувала морозу, що люто натискав у боротьбі за перемогу з лукаво підсміхненим провесняним сонцем.

Не зчулася, коли, минувши Головну Пошту, опинилася на вулиці Сикстуській. Майже десять років була поза границями рідного краю. Правда, завжди в близьких зв'язках із земляками. Праця у Відні, в Українському Жіночому Союзі, зокрема в Комітеті Допомоги Раненим, УСС-ам та воякам, відвідини по шпиталях, організація читальні для виздоровців, влаштування Різдвяних та Великодніх Свят приносили багато зворушливих хвилин . . . Усміхнулася іронічно, що бодай австрійська влада пошанувала її Хрестом Заслуги. Згадала проваджені нею курси для неграмотних, де вояки-селяни завзято намагалися опанувати письмо. Провадила також курси українознавства для дітей втікачів. Які надзвичайно талановиті українські діти!

Вже проминула Гетьманські Вали з мальовничо розположеним театром ліворуч. Не завважила присадкуватого пам'ятника Янові Собєському, зробленого на взір величного, київського, Богданові Хмельницькому.

Ишла задумана. Налітали рої споминів . . . Щойно коли годинник почав вибивати 4-ту годину, глянула на ратушу. На ній першого листопада 1918 р. лопотів синьо-жовтий прапор. Яка шкода, що не бачила цього на власні очі. Прямувала до наріжняка товариства „Просвіта", цієї культурно-освітньої матері галичан. Затрималася перед книгарнею Наукового Товариства ім. Шевченка, бо надмірно любила книжки. А там, за виставою можна було побачити всі нові видання. На другому боці вулиці Руської побачила Стефу Савицьку, в якої замешкала. Стефа минула кам'яницю „Дністра" і прямувала до міста, мабуть до випозичальні книжок. Вона привітно помахала до Ольги рукою.

Ольга підійшла сходами на Губернаторські Вали і оглянулася, щоб полюбуватися Братською Успенською церквою, званою Волоською, справжньою жемчужиною старого Львова, найгарнішою будовою українського ренесансу. Під сніжними шапками церковні бані і вежа Корняктів видавалися ще величнішими. Глянула на будинок „Дністра". Там на першому поверсі працювала перед війною в новозаснованім Земельнім Банку. Війна і десять років пройшли мимо будинку безслідно. Широко розперлася на розі вулиці Руської і Підвалля — перша українська економічна фортеця в ненашому місті.

Ольга вже обійшла круглий, тристалітній арсенал і з повагою подивилась на скромні будівлі НТШ, де крилися заховані духові скарби нашого народу: бібліотека і музей, із стародавніми зразками народного мистецтва.

Любила ходити догори вулицею Курковою, що обсаджена липами, з Францішканським городом, стрільницею, манастирськими садами і палацом Дідушицьких, завжди здавалася веселою та погідною. Але цього лютневого дня була ця вулиця понура. Сонце зайшло. Вже смеркало. Ользі нараз здалося, що касарня при скруті вулиць прикуцнула, немов потвора, що приготовляється до скоку, щоб роздавити свою жертву.

— „Який дивний сьогодні день! — подумала Ольга. — Все наново впиваюся красою Львова і ніби вітаюся з ним по десяти літах небачення і ніби прощаюся на довго . . ."

Спуском через вулицю Антона вийшла на Личаківську, повернула вгору на Виспанського 34, де віднаймала кімнату Стефа, що прийняла її до себе.

В кімнаті було привітно й тепло. Ольга скинула легкі черевики, натерла перемерзлі ноги і вдягнула теплі виступці. Присіла на м'якій софі і щойно тепер почула, що дуже змучена. Почала переглядати часописи. Не зчулася, як задеренчав дзвінок вхідних дверей. Господиня відчинила. Хтось застукав до дверей кімнати.

— Прошу входіть! — сказала голосно.

Ввійшов молодий незнайомий чоловік, поздоровкався і запитав:

— Ви одержали письмо?

— Яке гасло? — відповіла Ольга.

— Смерть . . . — різко промовив незнайомий.

— Або Воля! . . — докінчила Ольга.

Незнайомий витягнув з-під плаща декілька звинених аркушів паперу, подав Ользі, попрощався і вийшов.

Спершу стукнули кімнатні двері, потім глухо вхідні. Поволі заглух стукіт військових чобіт по сходах.

— „Це немов музичні ноти або водні малюнки" — подумала Ольга.

Дістала пакункового паперу, завинула принесену рольку і поклала в кутику шафи.

Глянула на годинник. Було 15 хвилин по п'ятій. Знала, що Стефа поверне щойно перед сьомою. Згасила світло, що разило очі. Прилягла. В голові шуміло і серце голосно калатало в грудях. Її опановував нез'ясований жах.

— „Чого? Нерви? Передчуття? Та ж все вже минуло!" — заспокоювала себе. Почала молитися. В молитві заснула.

Сплячою застала її Стефа. Розбудила, жартуючи. Повечеряли і почали переглядати принесені з випозичальні книжки. В мешканні поволі притихло, мабуть господиня збиралася на сон.

Нараз прозвучав різко дзвінок: раз, другий, третій. Обидві зірвалися на рівні ноги і прислухалися. На запит: — „Хто там?" — почули:

— „Поліція".

Ольга закам'яніла. Двері кімнати нагально відчинилися і ввійшло двоє цивільних і двоє умундурованих поліцаїв.

— На зарядження польської влади маємо зробити ревізію! — промовив один з цивільних і кинув на стіл папір.

Поліційні таємні аґенти почали нишпорити по кімнаті, скидаючи всі книжки на купу. Переглядаючи в шафі речі, один з них наглянув паперову рольку:

— Чиє це? Що це? — крикнув до Стефи.

Ольга підійшла ближче і сказала:

— Це моє! Я дістала. Що там є — не знаю, не розглядала.

Аґент нервово розвинув рольку. На стіл випали звої нарисованих плянів.

— Що це є? — закричав нелюдським голосом.

— Не знаю! — відповіла Ольга.

— Арештую вас обох! На поліції пригадаєте собі, хто це вам дав і на що! Збирайтеся!

В передпокої стояла перелякана господиня і ревно плакала. Стефа і Оля попрощалися з нею, і вона побажала їм скорого повороту.

Поліцаї підганяли до поспіху.

На вулиці всадили обох до поліційного авта і помчали Личаковом, попри тюрму на Баторого, до слідчих арештів на вулиці Яховича.

Ольга Басараб була спокійна. В дорозі думала, підсміхаючись:

— „Тепер я справді мусітиму попрощатися не лише зі Львовом на довго. Бо буду мовчати. Побратимів не зраджу".

Поліційне авто мчало засніженими вулицями, везучи Ольгу на катування, знущання і смерть . . .

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ" У НОВІЙ ВЕРСІЇ

(Закінчення зі стор. 3)

ною епіграмою про занепад кіновиробництва на Україні, подано багатомовну примітку: „Київська кіностудія художніх фільмів дає нашим глядачам дуже мало творчої продукції". Адже й справді, якою жалюгідною видається нам річна продукція одного чи двох фільмів у порівнянні з двома десятками повнометражних художніх фільмів (не рахуючи такої ж кількости короткометражних та кілька десятків навчальних, технічних і документальних фільмів), що їх випускала Київська кіностудія перед другою світовою війною.

4. Проте, найголовнішим і найстаранніше замаскованим трюком совєтської пропаганди в новоспеченому фільмі є, безперечно, майстерно спрепарований текст кіносценарію, що перейшов через меткі руки поета Максима Рильського. З оригінального лібретта опери зовсім зникли цілі епізоди. Одним розмахом пера присяжного віршомаза викреслено цілу ролю Прокопа (I дія) і Старого Козака, що у фіналі закликає запорожців до молитви. Майже зовсім відтято вже й так мізерний прозовий текст Оксани. Навмисне пропущено слова Імама, що свідчать про великодушність Султана: „А Карась з його жоною наділяються казною; хоче він лишитись тут, а як ні, то з Богом в путь!" Зроблено також і низку дрібних купюр в діялогах Карася і Одарки. Натомість текст кіносценарію щедро підсолоджено мотивами соціяльної нерівности. З Карася М. Рильський безуспішно намагається зробити героя, борця за соціяльну несправедливість, а в самому фіналі фільму — навіть вождя і натхненника запорожців. Подібне втілення цієї постаті надто небезпечне і мало вмотивоване, якщо взяти під увагу суто гумористичне тлумачення образу Карася на протязі всього фільму. Що далі, тим більше починає вилазити шило з мішка: в уста Андрія невміло вкладено „загальнообов'язкові" слова про горезвісну „поміч від єдинокровних братів".

Але вершком невибагливого фарисейства та підлабузницької кльовнади Максима Рильського треба вважати викинення на смітник неповторно-мелодійної і глибоко-патріотичної молитви козаків „Владико неба і землі", що вже на протязі століття наповнює серця українців братерською любов'ю, гордістю і завзяттям. Тому не важко собі уявити, яким нікчемним і мізерним видається парадоксальний новотвір „Спасенний день, блаженний час" „Молитви"!

Не маючи змоги докладно зупинитися на акторському і музичному виконанні окремих учасників фільму, вкажемо тільки, що як режисер (В. Лапокниш) і головні актори (I. Паторжинський — Карась, М. Литвиненко-Вольґемут — Одарка, Е. Чавдар — Оксана, Н. Шелюжко — Андрій, М. Гришко — Султан), так і цілий колектив Київської кіностудії ще раз повторили помилки своїх попередників. Вони не врахували, що кіномистецтво в основі своїй глибоко відмінне від театрального мистецтва взагалі, а від опери — зокрема. Вони не зрозуміли, що немає жадного мистецтва, яке скупчувало б в собі неохопну кількість засобів виразности, як саме кіномистецтво. Вони не усвідомили собі, що такий багатогранний твір, як опера С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм", не може бути втілений на фільмовому екрані суто театральними засобами.

Українським мистцям на поневоленій Батьківщині потрібні нові шляхи, нова творча атмосфера, нове і вільне мислення. А цього нема й не буде доти, доки Україна знаходиться під брутальним чоботом червоного окупанта.

Концерт Є. Мозгової в Шікаґо

Переїжджаючи з Ню Йорку на постійне до Денверу, задержалась декілька днів у Шікаґо примадонна колишньої білгородської королівської опери, п. Євгенія Винниченко-Мозгова й справила тутешній нашій громаді не абияку мистецьку несподіванку. Перли свого великого співочого мистецтва вона розкрила й шікаґовським землякам.

Заходами Українського Театрально - Музичного Т-ва „Нова Сцена" в Шікаґо вона виступила на Листопадовій Академії, на концерті для американської публіки, на власному великому концерті в школі Шопена та на радіопередачі п. Василя Іващука. На більше пропонованих виступів не вистачило співачці часу. Ждав же ж її чоловік, сім'я.

На всіх її виступах — мистецький успіх колосальний. Публіка не дає їй зійти із сцени. Артисти „Нової Сцени" і представники Пласту вручають їй квіти як вислів захоплення і подяки, як вислів того, чого людині не можна висловити. У житті ж є багато чогось, що невпинно жде на свою номенклятуру. Є щось між чуттям і словом, між задумомо і ділом, між свідомістю й несвідомістю. Можливо, що воно називається квіти. Мені здається, що єдині мамині очі можуть заступити все невисловлене, всі почуття.

По концерті справжня облога. Наші за автографами, а серби... чи „ґаспажа Мозґовоя" не згодилась би за доброю винагородою наспівати на грамофонні пластинки свій югослов'янський репертуар. Вона ж примадонна їхньої королівської опери й улюблениця королеви Марії.

Серби, можливо, бідніші на пластинки, ніж ми. Ми, українці, в Мозгової їх не замовляєм. Маємо найновіших подостатком. І ще які! у кожній нашій радіопередачі спочатку „Ти не прийшла", пізніше „Прийди, прийди" накінець „Через тебе, Парасуню, кохання наче ґрипа" — і фінале... кували кайдани, кували кайдани турецькі султани. І все. Мені жаль, що наші бандуристи, будучи останньо в Шікаґо, показали тільки нові шаравари. Та на американському ґрунті і поважний плюс нові шаравари. Одинокою прикметою наших найновіших рекордів є те, що хоч голоси в них погані, але зате сильні. А де сила, там воля вітає — писав колись непризнаний графоман. Та потішимося, що в нас не тільки немає на патефонних кружках Мозгової, але й інших. Нема тенора Метрополітен опери славного харків'янина I. Алчевського, ліричного тенора Олександра Мишуги й другого метрополітенця Адама Дідура з Ляхівець, Богородчанського повіту.

Я свої рефлекції думаю почати шевченківським „I досі сниться". Це найчуттєвіші такти Шевченкової музики. А в нас поза Шевченком покищо нікого не видно... І ним починаємо все. Навіть власне воююче українство.

Про концерт Мозгової можна починати писати тільки цією цитатою. Бо й справді, досі сниться той її небувалий концерт. Вона виступила на ньому з багатою й жанрово різноманітною програмою, що її виконала в трьох мовах. Співала партії з Тараса Бульби, Джіоконди, Аїди, Сільської чести та музичні твори Лисенка, Стеценка, Матюка, Нижанківського, Барвінського, Людкевича, Гнатишина й свою власну композицію „Україна". Її партнер, молодий тенор, В. Мельничин виконав „Дівчино калино" (мій текст до музики Леґара) і своїм голосом достроювався до високого рівня голову пані Мозгової. Я не буду входити в оцінку поодиноких точок її програми. На її виступи писали рецензії компетентніші автори обидвох півкуль, і обмежусь тільки до рефлексій. Що мені лишилось після прослухання її концерту? Як літератор розуміє спів?

Голос пані Мозгової — високого мистецького діяпазону ліричне сопрано. Вона добра співачка в жартівливих піснях, велика в оперових маштабах, найбільша й неперевершена в інтерпретації української народної пісні. Пісня в Мозгової міститься в серці, а серце в пісні. Кожну виконувану річ вона оживотворює теплом і ніжністю жіночого чуття, тими безсмертними атрибутами, що зроджують тугу за світом казки і міту, за світом здійснимих бажань і неоманних уявлень. За чимсь непроминаючим і вічним.

У пісні „Коли була б я зазулев" співачка воскресила в слухачів райдугу чарівних ліричних почувань. Видалася тією нашою розмріяною, з-під місяшних верб, дівчиною, що ради вірного кохання ладна на найбільші посвяти. Я декілька разів був під враженням, що так мусіла співати наша славна галичанка Ярославна. Та, що її плач був співом, а спів плачем рано вранці на мурах Путивля. Спів і поезія — це мистецтво чуття. Це саме чуття. У 1942 році у Львові, коли д-р Василь Барвінський прослухав її концерт, довший час, стоячи перед нею, не міг видобути з себе слова, що зуміло б віддати пані Мозговій величину його признання. Олімпієць Бетговен теж був у подібній ситуації, коли в притворі віденської української католицької церкви св. Варвари слухав творів Бортнянського, що їх виконувала хорова капеля під управою автора, велеславного й веленещасного Дмитра Бортнянського з Глухова. На своєму концерті Мозгова не жаліє ні свого власного чуття, ні чуття своїх слухачів. У її композиції „Україна" в неї самої блистіли сльози. Я тенденційно віддав свою хустинку дружині, бо якось пригадалось Лепкого „Не хиляйте вділ прапора". Я не схилив, але містер Куропась комплетно був схилив. Та тієї композиції ніхто так не відспіває, як Мозгова, і ніхто з наших співаків так, як вона, не вміє своїм голосом заворожити публіку.

Китиця квітів від Пласту, квіти, що їх вручили їй арт. Б. Наконечний і режисерка Міля Кулик від „Нової Сцени", прийом Дорогої Гості серед акторів і видніших громадян Шікаґо в гостиннім домі п-ства Куликів — це тільки ствердження факту, що український слухач високо цінить і дорожить рідними мистецькими величинами. Він уміє розпізнати величину довершеного мистецького вислову і вислів недовершеної мистецької величини...

На новому місці побуту бажаємо пані Мозговій великих життьових і мистецьких успіхів..

Т. Курпіта.

„МУЗИЧНА ДАНИНА УКРАЇНСЬКИМ ПАТРІОТОМ"

У кіно - театрі „Стенлей" при 7 Евеню і 42 вулиці в Ню Йорку, де звичайно висвітлюють совєтські фільми, грають тепер безсмертного „Запорожця за Дунаєм" під назвою „Козак за Дунаєм". Це — совєтська продукція Київської „Фільм - Студії". Сценарій зладив Максим Рильський, режисерію вів В. Лапокниш. Виконавці головних роль (партій): Карась — I. Паторжинський, Одарка — М. Литвиненко - Вольґемут, Оксана — Е. Чавдар, Андрій — Н. Шелюшко, Султан — М. Гришко, Селіґ - Аґа — I. Кученко, Імам — В. Матвіїв. „Ню Йорк Таймс" помістив (у ч. з 8 лютого ц. р.) довшу ентузіястичну замітку у відділі кінових рецензій, при чому у заголовку зазначає: „Козак за Дунаєм" — Музична данина українським патріотам".

На самому вступі рецензент застерігається, що „Запорожця за Дунаєм" не можна назвати фільмовим образом в чисто технічному сенсі, проте це фільм, що наближується своїм характером до опери. „Сердечний музичний заспів Гулака Артемовського до України діждався вже трьох поганеньких сфільмувань, включно з одним у Ню Джерзі, — як запевняє розподілювач Арткіно. Відкидаючи їх і не бачивши їх, ми не можемо уявити собі більш привабливої й кольорової палітурки, як той образ київської Фільм-Студії, сяючий барвами Совколіру, що красується численними талановитими акторами, одягненими в широкі одяги на декоративній сцені ... Слухаючи безперервного й спонтанного оклику землі, глядач може добре зрозуміти, чому ті люди, стаючи спадкоємцями освяченої землі, чують таку тугу до неї". Рецензент дуже гарно висловлюється теж про лібретто, підкреслюючи гармонію між текстом і музикою, та звертає увагу на сентиментальну історію, де поруч із парою молодят є ще й смішні фігури та цікава дія. З великим признанням висловлюється теж рецензент про технічну сторінку фільму, зокрема про його знімки і світла. Він вичислює всіх виконавців, називаючи їх голоси „золотими". Зокрема хвалить останню заключну сцену, „коли зв'язані з батьківщиною українці святкують свою свободу". „Запорожця за Дунаєм" американський рецензент називає „чутливим, часто розброюючим компромісом поміж оперою і фільмом". Знаючи, що це український твір, награний в Україні й українськими артистами, американський рецензент, що виявляє сентимент до українців, все ж не міг перемогти себе, щоб не вставити туди росіян: на самому початку, зачинаючи свою рецензію, її автор стверджує: „Зробили це знову росіяни . . ."

Зате зовсім інакше пише про той сам фільм другий найбільший нюйоркський щоденник „Ню Йорк Геральд Трибюн" (у ч. теж з 8 лютого). Він уже просто називає „Запорожця за Дунаєм" „новим російськ. фільмом", що є „сфотографованою оперетою, в яку напхано стільки різного дрантя, що й у трупа Леніна". Ще найбільше подобається авторові музика і співи фільму.

Є. ДЕСЛАВ ПРИГОТОВЛЯЄ ФІЛЬМ „МАЗЕПА"

Євген Деслав розпочав підготову кіносценарію для великого українського фільму „Мазепа" — з метою реалізації цієї продукції американськими кінематографічними підприємствами в Голівуді.

Для опрацьовання сценарію Деслав використає матеріяли вже ним підготовлені в 1937 році для англійської фірми, що мала в Лондоні робити фільму „Мазепа", і яка під натиском з Москви відмовилась від реалізації.

До співпраці будуть запрошені видатні українські артистичні і наукові сили в Европі і Америці. Головна роля буде запропонована Іванові Годякові, роля Мотрі Кочубеївни — знаній кіноартистці і балерині — Людмилі Черниній.

Адреса Євгена Деслава:

Eugene Deslaw,
6 bis, Avenue Durante,
Nice, France

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

В ОБОРОНІ ПРАВДИ

В зв'язку зі статтею д-ра А. Рудницького в „Свободі" ч. 260 під заголовком „Рецензія на несказані речі", що була відповіддю на критику проф. Р. Савицького (Співак і композитори) ми, присутні на концерті М. Мінського заявляємо оце:

1) Загальна тенденція вступного слова д-ра А. Рудницького зробила на нас таке саме враження, як і на автора рецензії.

2) Відірвані речення і цитати у відповіді А. Рудницького творять новий зміст і новий сенс і ніяк не віддзеркалюють загального духа його промови та не характеризують її.

На тій підставі ми повністю підтверджуємо думку проф. Р. Савицького і уважаємо його реакцію як рецензента зовсім слушною.

Іван Недільський, Аполінарій Осадца, Леонтій Крушельницький, Роман Степаняк, Павло Созанський, Іван Паранюк, Марія Заклинська, Степан Гоцуляк, Меланія Байлова, Леся Вахнянин, Р. Шульова, Г. Мирошниченко, проф. М. Полевський.

ГОЛОС ЧИТАЧА

В СПРАВІ „ЗАГУБЛЕНОГО СКАРБУ"

В 9-тому числі „Свободи" з датою 15 січня 1954 р. прочитав я статтю п. Ю. Дивнича „Ще про „Загублений скарб" і бажав би ось в цих рядках висловити про неї мою думку. Стаття ця займає три шпальти, які заслуговували б на кращу тему.

В попередніх рецензіях і згадках про „Загублений скарб", що появилися в „Свободі", слушно сказано, що „Загублений скарб" це фарс, ревія, повна тривіяльних і вульґарних дотепів. П. Ю. Дивнич старається доказати, що це майже шедевр комедійного мистецтва і порівнює автора, I. Алексевича, з Гоголем, Кулішем і Мольєром. Хоч би п. Ю. Дивнич написав ще дві такі статті, то від цього „Загублений скарб" ні трішки кращим не стане і не переміниться у „повну комедійну п'єсу", а лишиться тільки фарсом, ревією.

Чи ж українська гумористика, а зокрема сатира, аж така бідна, що мусить послуговуватися такими засобами, як тривіяльні образи божевільних, як це має місце у „Загубленому скарбові"?!

І чи дійсно „Загублений скарб", зводячи цілий свій зміст і ідею до знаменника непристойних дотепів плюс образ божевілля, — є тим чистим дзеркалом, яким представляє його п. Ю. Дивнич у своїй статті?

Думаю, що речі треба називати по імені і в першу чергу це обов'язок літературних критиків, що стоять на сторожі українського мистецтва, зокрема театрального мистецтва, яке у нас таке убоге в порівнянні з надбаннями західніх націй.

Степан Гоцуляк
Спрінґ Велі, Н. Й.

Ол. Бабій

НА ХВИЛЯХ АТЛАНТИКУ

Куди із покладу погляну,
то бачу безмір океану
великого, як мій біль, сум,
і все, від вечора до ранку
та цілу днину безнастанку
я чую тільки моря шум,
і чую в мряках опалевих,
як жалісно кигичуть меви,
й над смугами імли і мжичь
яснію́ть, мають білі крила,
як понад щоглі й над вітрила
злітає зграя милих птиць.
Ти вже далеко, рідний краю!
І я не знаю, не вгадаю,
чи до твоїх сіл, гір і піль
колись повернуся, чи, може,
на чужині в могильне ложе
зложу я тіло й серця біль.
Знялась, бушує буря грізно.
— Прощай, утрачена вітчизно,
країно горя і пісень!
Молюсь вночі на океані:
— Моїй вітчизні безталанній
дай, Боже, визволення день!
Хвилює, плеще море в неспокою.
Наш корабель, як воїн, що у бою
відважно йде з валів на вал,
несеться, мчиться далі й далі
в промінню сонця, що свої кристали
на хвилі сипле під вітрів хорал.
Яка краса й чарівність океану!
А все ж я крию в серці смуток, рану,
бо вже далеко рідний, любий Край,
і що хвилини, щогодини
я далі все від України . . .
Прощай, вітчизно втрачена, прощай!
Увечері гуцулочки з Карпат
на покладі співають коломийку.
Веселий спів про дівчину-пестійку,
про Черемош, про леґеня, про сад
злітає в пітьму з подувом вітрів,
над хвилями, понад морське свічадо,
та тих пісень я слухаю нерадо,
задивлений у береги морів.
Гей, пісне! Пісне люба, голосна,
з тобою наша мрія й думка лине
аж за Дністер, до рідної хатини,
туди, де наша рідна сторона.
Гуцулочко, пісень тих не співай,
бо я навіки стратив рідний край!
Лишили ми руїни сіл і міст,
батьків могили та домів пороги,
і по війні без щастя перемоги
несе нас буря, як зів'ялий лист.
За океан веде нас біль, одчай,
що рве серця, як вихор моря лоно,

й дзвенять слова, мов похоронним дзвоном:
— Прощай, вітчизно втрачена, прощай!

На Атлантику 1. VI. 1949.

Від Редакції. Цей вірш був друкований в альманаху „Українці у вільному світі". Тому, що там закралися друкарські помилки, ще раз тут його передруковуємо.

СМІХ — ЦЕ ЗДОРОВ'Я

Під час останньої пресової конференції один журналіст запитав президента Айзенгавера про справи Індонезії. Президент почав говорити про Індо-Китай. Тоді інший журналіст завважив, що запит був про Індонезію. Але перший журналіст заявив, що він думав про Індо-Китай, хоч і поставив запит про Індонезію. Після того президент пригадав дотеп про зизоокого суддю.

Зизоокий суддя звернувся з запитом до першого з краю присяжного судді. Але йому відповів сусід того, до кого звертався суддя.

— Я до вас не звертався з запитом, сказав на це предсідник суду.

— Я зовсім нічого не відповідав, заявив третій присяжний, що сидів поруч.

Пані Новоприбульська купувала все на рати, і майже всі прибутки її чоловіка йшли на сплату різних рат. Їй захотілося кольорового телевізійного апарату, й вона каже до чоловіка.

— Не заплатимо дві рати за машину до чищення, одну за радіо „Сабу", і будемо мати на завдаток на купно на рати нового телевізійного апарату.

— Мій директор має роздвоєну особистість, — заявляє секретарка нового директора, — але я їх обидві ненавиджу.

— Слухай, дорогенька, чи ти положила мені в рибальський мішок сковороду, на якій я міг би спекти зловлену рибу?

— Так, любчику. Але я додала це коробку сардинок, сухарів і сиру.

Ярослав Ґорґан

ЛІДУСЯ

Надворі дощ. За вікном, на вулиці, монотонно шушугають по мокрому асфальті авта. Здалеку несеться жалібне виття протипожежної автомашини. Так, здається, вже все понаписував. Уся передсвяткова кореспонденція полагоджена. Та ні! Треба б ще вислати одну карточку до д-ра Ф., до Австрії! Порядна була людина. Не одному допоміг. Тільки, де ж його адреса? Ага! В „архіві"! Підійшов до комоди під вікном і висунув з неї широку шухляду. Оце ж і є „архів". Усячина там! А надусе паперів, паперів! Важко тут визнатися, але він знає, що ця адреса повинна бути у лівому, горішньому кутку.

Добув з-під гущі паперів картонну коробку. Так, тут повинна ця адреса бути! Тут же бо „австрійський департамент" його архіву. Ось карточка з віденським „Штефансдомом", ось вид з „Пратеру", ось „Ґольденес Дахерль" з Інсбруку, ось карточка з „арбайтсамту", ось... Та як же ж вона сюди попала, оця знімочка?.. Знімки ж з рідного краю лежать по правому боці!.. Взяв знімку з коробки, але не положив її в другий куток шухляди. Розглядав. Давно вже не мав її в руках. Ще, здається з Европи. Тут немає часу гребтись у минулому. Тут, у Новому Світі, дбають тільки про майбутнє! Навіть теперішність тут нецікава!

Але він ще не тутешній! Він завжди ще „тогобічний"! То ж може ще дозволити собі на такий анахронізм, як спогади з минулого. Держав знімку в руці і всміхався. Коли ще це було?.. Зараз вирахує. Тепер 1954 рік, і йому 44 роки. А тоді він мав сімнадцять. Кінчався, значить, тоді 1927 рік, як він зазнайомився з нею. Обтер знімку, наче яку святість, і милувався нею.

Але ти, Лідусю, завжди однаково молоденька. І так само смієшся, як тоді... А я постарівся, посивів. Ти того ж зимового вечера теж мала на голівці оцю сиву, хутряну шапочку, що її маєш на оцій знімці. А яка горда ти тоді була, як довідалась, що таку грізну суперницю перемогла!

Підійшов до стола, сів на крісло, що було при ньому. Знімку обпер об столову лямпу, щоб краще було на неї дивитися, та, окутавшись димом цигарки, мандрував шляхом минулого. Було це так, як і тепер, під самі латинські Різдвяні Свята, як їх „розпустили" зі школи на ферії. Мороз аж скавулів під ногами! Але що там мороз! У кого в серці цвіте сімнадцята весна життя, і хто має о четвертій годині зустріч з дівчиною на другому кінці міста, для того нема морозу!

Він таки добре зопрів, поки причвалав до парку, де була ковзанка, і де мала відбутися зустріч! Ціле щастя, що Станиславів невелике місто, де ногами швидко забіжиш, куди тобі потрібно!

А чи ти, Лідусенько, пригадуєш собі, з ким я мав тоді зустріч? Знову смієшся! Значить, пригадуєш! І, бачу, ще більше гордієш!.. Еге ж! Так, це була зустріч з тією твоєю грізною суперницею, з Ярусею! Ти ще її тоді навіть і не знала, а вже перемогла. Глянув знову на знімку, затягнувся димом цигарки та усміхнувся. Пригадував собі все так, наче б це було сьогодні.

Було п'ять мінут після четвертої, як він з ковзами під пахою увійшов до одягальні, що містилась біля ковзанки. Спізнився тільки на п'ять мінут. Але безпотрібно поспішав, бо Ярусі ще не було. Теж спізнилась! А, може, забула про зустріч? Але ні. Ось вже йде вона алеєю.

— Пробач, серденько, що спізнилась! — щебече. — А ти вже довго ждеш? Дуже змерз?

— Не турбуйся, Ярусенько! Все гаразд! Зміняй черевики і йдемо на лід!

І ось вони вже на льоду. Яруся вміє ковзатися! І він теж непогано їздить, але вона не їздить, а плаває по льоду, як німфа. Сам не знає, скільки разів переширяли вони отак увесь ставок уздовж та впоперек, заки вона втомилася до краю. Він наздогнав її і хотів поцілувати, але вона півжартом, півсерйозно сказала:

— Пусти, бо скажу Марійці!

І він таки зараз пустив її! Але не тому, що настрашився цього імени! Згадавши про Марійку, Яруся пригадала йому, що Марійка мала зазнайомити його з однією чудовою дівчинкою, своєю шкільною товаришкою з Коломиї. Та товаришка мала їхати додому, до Калуша, та мала переїздити через Станиславів.

— А хто ж була оця дівчинка?..

Взяв знову знімку до рук та ніжно гладив її кінчиками пальців.

— Смієшся, Лідусенько... Знову вгадала! Так, це була ти, моє коханнячко. Я ще тоді тебе не бачив, але вже знав тебе зі знімок, що їх бачив у Марійки. Ну, і з балачок з Марійкою про тебе. Так, все, геть все хотів я знати про тебе! Я й сам не знаю, чому це так було? Чому це якраз ти, чому якраз твоя знімка так відразу полонила мене? Ні, я таки не знаю, що це так відразу заворожило було мене?.. Так заворожило, що я так довго не дав Марійці спокою, аж вона пообіцяла мені, що зазнайомить мене з тобою! Марійка листок про мене тобі написала, ще й мою знімку до нього вложила.

Поставив знову знімку на стіл та, окутавшись сірим димом цигарки, помандрував стежками минулого.

Бачив, як лежав на льоду вдаючи, що скрутив ногу. Мусів так зробити, щоб, якмога скоро звільнитися від Ярусі! Була ж уже п'ята година і за 30 хвилин приїздив поїзд з Коломиї! Бачив, як Яруся припадала коло нього, як турбувалась ним. Трохи соромно було йому, що мусів так пробрехатися перед нею, але іншого виходу не мав! Бачив, як їхав з Ярусею саночками буцім то додому. Як тільки щезла вона в дверях, він зараз гукнув візникові, щоб гнав на двірець!

Приїхав на двірець на декілька хвилин після приїзду коломийського поїзду! Ух, який лютий був тоді на себе! Стільки клопотів, неприємностей, а все надармо! Став розглядатися за Марійкою. Та де ж йому, з короткозорими очима, побачити її серед оцих сотень людей, що роїлись у вестибюлі двірця. Глянув на годинник і ахнув. За чверть години від'їздить поїзд до Делятина! Марійка вже напевне сидить в ньому, а він надаремне тратить час, шукаючи за нею! А його Лідуся? Вона теж напевне сидить у своєму поїзді до Калуша. Глянув на касу і побачив Марійку, що там стояла. Якомога швидше став протискатися крізь гущу людей в напрямі каси. Ось він уже біля неї.

— Пробач, Марічко, що спізнився трохи! Я просто з проби хору! На свята, знаєш, на коляду вибираємось!..

Марійка розсміялась.

— О, тоді, як я приїду назад, мушу попрохати Льоня, щоб не робив проб на ковзанці, бо співаків собі геть поперестуджує! — сказала та кивком рукавиці вказала йому на ковзи під пахою.

— А, це ти мої ковзи маєш на думці? Я, знаєш, узяв їх з собою на всякий випадок. Але проба відбулася!

— Але крутиш, та це неважно! Йди скоро на перон! Там, біля калуського поїзду жде тебе Ліда! Я перед хвилиною була з нею, і запевнила її, що прийдеш! Сама не могла довше на тебе, „недотепо", ждати, бо свій поїзд спізнила б.

А що далі було, ти вже й сама, Лідусе, знаєш.

Я вийшов на перон, пішов ліворуч, де стояв поїзд до Калуша і побачив біля нього оцю знімку! Тільки у побільшеному до природної величини виді. Стояла чудова дівчинка, у легко перебакиреній на ліве вушко козацькій кучмі на золотих кучерях, із синіми, як небо очима та червоними, як маки усточками.

І ти теж відразу пізнала мене! Теж по знімці пізнала! Бо, як я зближувався до тебе, ти всміхалася до мене. А що було холодно, ми повсідали до поїзду і говорили, говорили... Так заговорились, що й не завважили, як поїзд рушив з місця. І я мусів вискакувати з нього в повному розгоні! А на другий день прийшла від тебе телеграма з запитом, чи мені щось погане не притрапилось?

І так зачалось воно було. Оце наше кохання. Наперед листочками. Потім, після ферій, я їздив до тебе, до Коломиї. А потім, потім...

Давні часи, далекий світ...

Спасибіг тобі, докторе Ф.! Знову допоміг „авслендерові". Тобі навіть і не сниться, що десь там далеко, за океаном, відмолодив ти свого колишнього пацієнта на ціле чверть століття!

Встав, узяв із стола знімку, пішов до комоди і положив її в належне місце, по правому боці шухляди. Потім знайшов потрібну адресу та став писати привіт далекому другові за океаном...

Ірина Павликовська

ВІДВІДИНИ УКРАЇНЦІВ В ЕВРОПІ

(Репортаж)
(3)

Побут

Більшість залишенців живуть майже виключно з допомоги німецького уряду (реліф), лише невелика частина з фонду безробітних. Працюючих 2-10%. В Баварії дістати залишенцям працю майже неможливо. Дещо краще в Британській зоні, зокрема в Рурщині, де наші люди працюють в копальнях і навіть не зле заробляють. Але таких зовсім мало.

Мусимо мати на увазі, що сьогодні припинилась всяка допомога міжнародних організацій, які зліквідували свої аґенди в Европі й перекинулися на допомогу в першу чергу країнам Азії. Тим то справа допомоги для залишенців — це справа тільки нашого сумління, бо нізвідки більше вони нічого дістати не можуть.

Зникли також національні табори, а натомість постали міжнаціональні, з німецькими школами і німецьким зарядом.

Висота місячної допомоги, що її одержують залишенці, поділена на три категорії, залежно від місцевости, в якій залишенці живуть. Найвища категорія: самітний — 65 марок, з дружиною — 96 м., з одною дитиною — 124 марки (на три особи — $ 30). Третя категорія — самітний — 41 м., з дружиною — 63 м., з дитиною 84 марок. (На три особи $ 20).

З цих грошей в деяких таборах люди мусять оплачувати ще мешкання, світло й опал. Ця місячна допомога вистачає дослівно на 10-14 днів. На других два тижні людям немає з чого жити. Знижуючи своє харчування до мінімуму, вони живуть на 1,000 до 1,200 кальорій денно.

Є різні категорії мешкання.

1. Оселі, т. зв. зідлюнґи — це нові мешкальні будинки, на дві кімнати з кухнею, що їх вибудувано за гроші з пляну Маршала по ліквідації ІРО. Чинш становить місячно 45 марок. Це — розмірно дуже високий чинш для залишенців, і тому практично вони не мають змоги користати з тих будинків, для них побудованих. З цієї причини багато залишенців добровільно залишаються мешкати в дерев'яних бараках чи старих касарнях. Нові касарні, в яких містилися давніше табори, перебрало військо.

2. Дерев'яні бараки. Це здебільша старі бараки, в яких колись мешкали робітники, примусово привезені на роботу зі сходу. Хоч ці бараки дуже знищені, наші залишенці добровільно залишаються в них мешкати, бо вони дешевші. До таких таборів належать Мозах коло Мюнхену.

3. Старі касарні, найбільше знищені, яких не хочуть відновляти для війська. Залишенці живуть в них родинами — в одній кімнаті одна або дві родини, переділені коцами та шафами. Ми бачили збірну кімнату для одинаків, в якій мешкало 14 осіб. За приміщення, світло, воду і опал люди мусять платити. Ці табори в старих касарнях мають в найближчому часі скасувати.

4. Є табори з спільною кухнею, мешканці яких дістають повне утримання і навіть кілька марок місячно на особисті витрати. Але харч з цієї кухні далеко невистарчальний: скромний обід вполудне, а ранком і ввечері кава з хлібом.

Загальний образ життя, настрої і наставлення. В загальному життя залишенців трагічне, і це, без сумніву, відбивається на їхній психіці. За малими винятками основна маса залишенців живе в нужді, не доїдає, а властиво голодує, без жадних виглядів на майбутнє. Всі чекають на допомогу, але ця мінімальна допомога, яка доходить до них в різних формах, не дає розв'язки, а є лише причиною сварок, обурення та претенсій до всіх і вся. Дехто сподівається на виїзд до ЗДА, згідно з новим еміґраційним законом.

Дітей дуже багато: в деяких родинах по четверо, п'ятеро. Діти мізерні, голодні і бідно зодягнені.

Хворі. Великий відсоток наших людей, що залишилися в Німеччині, хворі на туберкульозу. Більшість з них переходили переселенчу комісію, але їх відкинули або відсунули на довший реченець. Дуже часто бували випадки, що щойно комісія виявила, що вони хворі. Згідно з інформаціями д-ра Гинилевича з УСХС туберкульозних хворих у Німеччині є близько 3,000. Коли взяти до уваги членів їх родини, то це й буде основне ядро залишенців. (Продовження буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ст. Луіс, Мо.

Свято Ольги Басараб

В неділю, 7 лютого 1954 р., місцевий відділ Союзу Українок Америки влаштував для нашого громадянства свято своєї патронки, Ольги Басараб. Свято відкрила коротким вступним словом П-ні Єзуско, предсідниця відділу, закликавши присутніх вшанувати світлу пам'ять мучениці за волю України однохвилинною мовчанкою. З черги виступили наші найменші. Діточки відспівали „О Україно", а маленька Уляна Томин направду гарно віддеклямувала вірш п. з. „Україна".

Реферат виголосила п-ні Марія Храплива. Бесідниця зазначила, що ціла наша історія повна імен геройських жінок, що поруч чоловіків з великим запалом і самозапереченням служили батьківщині. Згадано імена княгині Ольги, Мазепиної матері, Лесі Українки, жінок що служили в рядах Українських Січових Стрільців і інших. Одною з тих, що пожертвували себе для України була й Ольга Басараб. Від молодих літ звикла вона поборювати перешкоди на своєму життєвому шляху. Її праця на культурному, харитативному й державницькому полях приносить їй загальне признання. Вона — соборничка, що посвячує себе для добра українського народу. У часі по 1-ій світовій війні О. Басараб займає поважний пост у тайній Українській Військовій Організації. За це арештують її поляки й приміщують у тюрмі Бриґідки у Львові, де вона й гине від мук і знущань катів 12 лютого 1924 р., не зрадивши ні одної організаційної тайни. Її слідами пішли інші хоробрі жінки, як от, напр., О. Теліга розстріляна німцями 1942 р. Реферат закінчено висновком, що геройська постава жінок-мучениць зобов'язує й нас до праці й жертв для спільної справи.

І знову виступив наш дорісток. Ірка Недільницька віддеклямувала початок прологу поеми І. Франка „Мойсей", Ганя Стефанишин — „Контра спем сперо", Богдан Стецько — „Не Схиляйте вниз прапора", а Люся Лотоцька — „Спіть Герої". Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла".

Союз Українок заслуговує на признання за улаштування цього свята. Треба б лише, щоб і інші наші місцеві організації посилили свою діяльність на загально - громадській площині.

Для представлення ясного образу цілости свята мусимо однак згадати теж і про недоліки. Прикро вразила поведінка деяких наших громадян, які перед самим початком свята опустили залю й воліли піти до кіна, замість своєю присутністю спричинитися до звеличання нашої великої Героїні. В середині програми зіпсувалося світло, що й спричинило немилу 10-хвилинну перерву. Та віримо, що на другий раз буде краще.

О. Г.

Филаделфія, Па.

Окружні збори Відділів УНСоюзу

В неділю, дня 7 лютого 1954 р., відбулися окружні збори відділів УНС филаделфійської округи в приявності 35-ти делеґатів від 19 відділів.

Збори відкрив і ними проводив Д-р Володимир Ґалан, секретарював Микола Сеник. — На порядку нарад обговорено та вирішено такі справи:

1) **Ювілей УНС.** З приводу 60-ліття існування УНС рішено влаштувати літом 1954 р. День УНС при участи усіх відділів УНС з округи. До Комітету улаштування свята увійшли: Д-р Володимир Ґалан, пані Олена Штогрин, Роман Карбівник, Микола Сеник, Степан Слоболян, Микола Муляр (Честер), М. Куриляк, М. Майор і Ів. Фарилком, з правом кооптації позамісцевих членів, із неприявних на зборах відділів.

2) **Організаційні справи.** В справі присднання нових членів рішено відкрити постійний офіс, встановити дижур для усіх відділів УНС та вести акцію приєднування нових членів. — В справі вирішення лікарських оплат за нових членів рішено звернутися до Головного Уряду.

3) **Переселення.** Збори рішили одноголосно: а) висловити подяку ЗУАДК за дотеперішню переселенчу акцію, яка дала змогу відділам УНС округи стати з п'ятого на третє місце відносно здобуття нових членів; б) закликати всі відділи других округів стати дійсними членами ЗУАДК, заплатити свою річну вкладку та перевести збірку на ЗУАДК в своїй громаді; в) візвати усі відділи УНС співпрацювати зі ЗУАДК та використати нове визнання ЗУАДК Департаментом Стейту виставляти як найбільше ашурансів ЗУАДК для успішного закінчення переселення скитальців.

4) **Конвенційні справи.** При обговоренні справ, зв'язаних з конвенцією УНС, представники відділів округи рішили доручити своїм делеґатам порушити слідуючі справи: а) полегші для старших членів; б) зміну статуту УНС; в) уведення нових поліс (виховне і пенсійне); г) збільшення нагороди за нових членів; ґ) справа винагороди місцевих лікарів; д) Союзівка.

Нарада і дискусії проходили на високому рівні — всі приявні підчеркали велике значення УНС, а зокрема щоденника „Свобода" у нашому народному житті. Про слідуючі збори округи та обраних делеґатів буде подане окремим повідомленням.

М. С.

Відкрито Станицю АП АБН

В цьому місті відкрито Станицю Американських Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів і дня 1-го січня обрано її Тимчасову Управу, в склад якої увійшли: С. Микитюк — голова; О. Білик — заст. гол.; Є. Филипович — секретар; Н. Лопатинська — фінанс. референт; І. Скальчук та В. Цікало — орган. реф.; В. Титанич, В. Лотоцький і Р. Кравців — референти інформації та зовнішніх зв'язків. До Контрольної Комісії обрані: І. Олексишин, В. Чума та І. Крих. Адреса Станиці: Е. Филипович, 2315 Wallace St., Philadelphia 30, Pa.

Е. Ф.

Ютика, Н. Й.

Концерт колядок

Місцевий відділ Союзу Українок Америки улаштував 31 січня, на заклик ЗУАДК-у про допомогу залишенцям в Европі, концерт колядок. У вступному слові був відзначений наш давній звичай у Свят-Вечір і на Різдво обдаровувати своїх рідних та близьких. „Ми тепер не маємо можливости зробити подарунки своїм близьким, бо вони є за „залізною заслоною", але ми можемо додержати свого звичаю і обдарувати тих нещасних наших людей, що ще залишились в Европі і терплять там велику нужду. Саме з цією метою ми сьогодні улаштували концерт колядок, щоб всі зібрані тут гроші вислати до ЗУАДК для залишенців".

Після вступного слова, п. Ярослава Томич прочитала Різдвяну леґенду Винницької: „Сторожа", що зачіпає активну тему — асиміляцію наших людей в Америці. Далі п. Ірина Запаранюк прочитала цікаву розвідку про „Свят-Вечірні" звичаї Гуцульщини, під час якої присутні особливо жваво реаґували на дівочі примітки і познаки. „Як заірже кінь, то знак, що в тім році треба сподіватися бояр. З котрої сторони почує дівка голос, з того кута її суджений буде. Коли забрехали собаки, це означало, що без брехонь і поговору дівка не вийде заміж. Коли чухається в хліві свиня, це знак, що майбутній чоловік буде впертий". Далі панна Зірка Кушнірова прочитала вірш Богдана Лепкого: „На Свят-Вечір", викликавши своєю деклямацією велике задоволення присутніх. А між цими виступами хор „Трембіта" співав колядки. „Ой видить Бог", „Бог Предвічний", „Нова рада" та інші — всі добре відомі, такі близькі, такі рідні.

О. Ч.

Міннеаполіс, Мінн.

Різдвяні радіопрограми.

Заходами Осередку СУМА ім. Івана Мазепи, в Навечеря Різдва за новим стилем, організовано різдвяну радіопрограму, призначену для англомовних слухачів. Завданням цієї програми було поінформувати слухачів про відносини, в яких живе сьогодні український нарід, під комуно-російською диктатурою, а також запізнати зі зразками українських колядок.

Програма, якою керував член управи осередку СУМА, П. Пишко, складалася з короткого вступного слова, в якому п. Пишко звернув увагу американських слухачів на факт, що в часі, коли Вільний Світ урочисто святкує Різдво Христове, на Україні панує темна ніч неволі, якій по-геройському протиставиться свободолюбний український нарід, що має піддержку у всіх українців, розкиданих по всіх закутинах світу.

Після вступного слова, передано ряд українських колядок, до яких пояснення подавала панна Л. Мінкович.

Друга радіопрограма відбулася в Навечеря Різдва за старим стилем, яку організував місцевий Відділ УККА, при фінансовій допомозі ряду організацій, що входять в склад цього Відділу.

В склад цеї програми увійшли: коротке слово голови Відділу УККА полк. Віктора Филиповича в українській мові, коротка інформація про Україну п. Пишка в англійській мові, та ряд українських колядок.

Полк. Филипович, в своєму слові, привітавши українських слухачів з нагоди Різдва Христового, звернувся зі закликом не забувати обов'язків всіх українців, що живуть у вільному світі, перш за все старатися допомогти українському народові визволитися від російсько-большевицького ярма, зберігати наші українські традиції, та виховати наших дітей на добрих громадян країни, в якій живемо, а заразом на добрих спадкоємців українського роду, які на Заході гордо ширили б добре ім'я українського народу.

Треба підчеркнути, що обидві радіопрограми пройшли з великим успіхом, викликаючи широкий відгомін серед англомовних слухачів.

Загальні Збори Відділу ООЧСУ

2 січня ц.р. в приміщенні домівки ООЧСУ і СУМА, відбулися річні загальні збори місцевого Відділу ООЧСУ, при численній участі членів і гостей.

Загальні збори ствердили, що під теперішню пору Відділ є одною з найбільш активних українських громадських організацій на терені Міннеаполісу. Уникаючи всяких непорозумінь, що на українському громадському відтинку могли б виникати. Відділ зумів, в рямцях місцевого УККА, співпрацювати зі всіма діючими громадськими організаціями, респектуючи принцип договорення, який увійшов в основу Відділу УККА, як координаційного центру.

На зовнішньому відтинку, Відділ нав'язав контакт з рядом визначних американських громадсько-політичних діячів, інформуючи їх про змагання українського народу за самостійність, та про українську проблему з точки зору американських інтересів в боротьбі проти комунізму та російського імперіялізму. З великою цікавістю присутні вислухали листа, що його написала пані П. Места відносно своїх вражінь в Україні, складаючи заразом подяку за пояснення, що їх Управа Відділу ООЧСУ подала до її спостережень, що були опубліковані в пресі.

При дискусії над звітами присутні висловили признання уступаючій управі за цілий ряд успіхів, що їх Відділ осягнув в минулій каденції.

При виборі нових керівних органів Відділу ООЧСУ, присутні одноголосно вибрали інж. Осипа Покотила на голову управи, а інж. Євгена Карпяка на голову контрольної комісії.

Традиційна Українська Різдвяна Вечеря.

16-го січня ц.р. в домівці ООЧСУ і СУМА відбулася традиційна українська різдвяна вечеря, що її організував спільний комітет Союзу Українок Америки, Відділу ООЧСУ, Осередку СУМА і Станиці Пласту.

Мимо сильно несприятливої погоди, на традиційну імпрезу явилося поважне число членів організацій та запрошених гостей, в кількості 167 осіб.

В гарно прибраній залі присутні засіли за столами, накритими українськими стравами, що їх приготовили членкині Союзу Українок. Вечір відкрив коротким словом голова Відділу ООЧСУ О. Покотило, вітаючи присутніх священників, гостей та членів організацій.

Перед початком вечері всі присутні відмовили молитву, що її провів о. Петро Леськів. Головним промовцем вечора був проф. Віктор Доманицький, який виголосив надзвичайно цікаву доповідь на тему „Різдвяні звичаї на Україні", що її присутні вислухали з надзвичайною увагою і зацікавленням. Перед очима присутніх просувалися ті старі українські традиції, що їх нарід від віків зберігав як найцінніший скарб, передаючи його з покоління до покоління. І власне ця любов до традицій, це зберігання традицій, твердив доповідач, робить український нарід сильним і непоборним. Цю гарну доповідь проф. Доманицького слухачі надгородили довгими оплесками. Дальшу частину програми виповнив попис дітей, що його підготовила пані О. К. Венцаль, в якому взяли участь наші наймолодші, деякі з них не старші за 4 роки. Програма попису складалася зі співу колядок та різних деклямацій, залишаючи на присутніх миле враження.

Після дитячого попису, з коротким словом виступали о. Леськів, о. Смулка, о. Калинич та від Відділу УККА інж. Сергій Ярмоленко. В своїх виступах всі доповідачі підкреслювали красу і значіння наших традицій, звертаючи увагу на важливість їх зберігання для наших поколінь. Під кінець вечора, зі словом виступив голова осередку СУМА Т. Кордуба, який подякував усім присутнім за так численну участь, а зокрема п. проф. Доманицькому за його доповідь, та паням зі Союзу Українок за приготовлення смачних українських різдвяних потрав. Молитвою, що її провів о. Калинич закінчено це гарне традиційне українське свято.

М. К.

Шікаґо, Ілл.

З діяльности 22 Відділу Союзу Українок Америки

22 Відділ С. У. А. в Шікаґо, під проводом енерґійної та меткої голови п. А. Федуняк, розвиває свою діяльність з року на рік та старається не обмежувати своєї праці в рямцях вузької та шабльонової програми, але смілими і ориґінальними починами здобуває собі чим раз більшу популярність не тільки серед українського, але й іншого громадянства міста.

З-поміж усіх відділів С. У. А. одинокий досі 22 Відділ провадить постійні, тижневі радіопередачі, які мають вже свою традицію та втішаються великим заінтересуванням радіових слухачів.

Другим гідним уваги осягом 22 Відділу С. У. А. треба вважати виступ балетної школи в Інстракшен Студіо Фільм „Коронет" 19 грудня м. р. Виступ цей, виконавцями якого були наші найменші, учні балетної школи, членки 22 Відділу С. У. А. п. Шуть, сфільмовано стараниям п. Федуняк, на запрошення п. Пейлиска, директора цієї студії. В програму ввійшли два народні танки „Гопак" і „Дощик". Дбайливо дібрані строї та бездоганне виконання танків нашими малими артистами — це безперечна заслуга п. Шуть. Взявши до уваги, що фільми ці будуть висвітлювані в середніх і високих школах цілої Америки, треба признати, що 22 Відділ С. У. А. у великій мірі причинився до спопуляризування українського народнього мистецтва серед американців.

З хроніки товариського життя слід занотувати „чайний вечір", який влаштували членки 22 Відділу С. У. А. в честь пп. Заплатинських, спонзорів радіових передач того ж відділу.

П. Степан Заплатинський, б. учасник наших визвольних змагань, є власником великого та елеґантного складу меблів. Цей свідомий наш громадянин зрозумів потребу і вагу згаданих авдицій і вже другий рік підряд оплачує їх. Промовці того вечора (п. Назаревич і п. Іващук) підкреслили в своїх тостах цей високо громадський вчинок та подякували теплими словами великодушньому спонзорові. Цілий вечір пройшов у приємній та невимушеній атмосфері.

На закінчення висвітлила п. Федуняк кольорові фільми з імпрез, даних 22 Відділом С. У. А. в минулому році.

У. Т.

Д-р Р. Сочинський

НОВЕ В МЕДИЦИНІ

Роздроблений лід

Якість роздробленого льоду, який вживають для різних холодних напитків і страв, має чималий вплив на здоров'я загалу. Через такий лід, як і через воду, можуть розповсюджуватися деякі інфекційні недуги. Недавні санітарні перевірки показали, що роздроблений лід часто занечищується хороботворчими бактеріями, які дістаються до нього під час процесу заморожування, роздроблювання, чи транспорту із запорошеного повітря, брудних помостів тягарових авт, долівок холодільників і ресторанів, здебільша ж із занечищених людських рук. Щоб поправити це, загрозливе для здоров'я положення, в експерименті, проведеному в одній з університетських їдалень, знайдено найбільш відповідну методу дезинфекції зараженого льоду. Показалось, що розчин хльору (2:1,000,000) нищив усі шкідливі мікроорганізми й не залишав у напитках з льодом прикрого смаку.

Сила очей

Студентам, які пробують ухилятись від різних домашніх завдань, зв'язаних з читанням, буде тепер не легко оправдувати лінивства „змученим зором". На підставі наукового досліду стверджено недавно, що безперервне читання на протязі шести годин і більше не змучує очей, ані не упосліджує тямучости у більшости осіб.

В експерименті взяло участь 20 учнів середніх шкіл і 20 студентів каледжів. Кожний з них читав чи то з книжки, чи з мікрофільму 12 годин у двох 6-ти годинних просторах часу. Різні інструменти записували кожний порух очей. Ці записки дали підставу до таких стверджень.

Сіль і високе тиснення крови

Учені Університету Південної Каліфорнії повідомляють, що рання стадія високого тиснення крови у людей і звірят позначається збільшеним апетитом на сіль і посиленим виділюванням соли в сечі. Згідно з їх дослідними спостереженнями цю недугу можна припинити у звірят уже в початках методами, які обмежують приймання соли, або ж збільшують її виділення. Високе тиснення крови поступово закріплюється в організмі й тоді вже дуже тяжко припинити процес.

На жаль, ще досі невідомо, що попереджує одне друге: порушення метаболізму соли, чи підвищення тиснення крови.

Астма й метода йоґів

Індійські йоґи довгими годинами стоять на голові, щоб краще переводити свої філософічні міркування. Не знати, чи це їм роз'яснює думку, проте ніхто з них не хворує на дихавицю. Це помітив чотири роки тому один лікар з Буенос Айресу. Випробувавши без успіху всі стандартні методи, щоб вилікувати свого власного сина від тяжкої астми, він розпучливо шукав нових засобів. Йому помогло ще й інше спостереження, а саме, що горішні частини дихавичних легенів, відкритих в операціях грудної клітки, виявляли недокрів'я. Догадуючись, що якраз це могло б бути причиною астми, він почав переводити з хворим сином різні вправи, які мали б збільшувати доплив крови до легенів. Замість підкладати під його спину подушки, щоб облегшити віддих, він велів йому полежати плоско, або ж навіть вихилятись з ліжка, доторкаючись головою долівки. Тримаючи високо хлопцеві ноги, він грався з ним у „живу тачку", популярну дитячу гру. Ці засоби мали успіх. Його син вже давно позбувся недуги. Сам же арґентинський лікар опублікував тепер працю про свій досвід з 400-ма пацієнтами-астматиками. Він ще не закінчив лікування у всіх випадках, але в багатьох мав дуже гарні успіхи, навіть у майже безнадійно хворих, яких інші лікарі відмовились лікувати. Там, де тканина легенів була знищена, його методи були безуспішні. Одначе дихавичні діти майже без винятку реаґували поправно на таке лікування.

Подвоєне лихо

Тяжкі хвороби створюють сприятливе поле в організмі для другорядних, по суті не тяжких недуг віддихових органів, комплікуючи видужання. Молоді особи швидко переборюють ці недуги, старші ж організми, що здебільша мають послаблену відпорність, стають часто жертвами додаткових, нераз смертоносних, інфекцій. Досвіди останніх років показали, що невеликі дози модерних антибіотиків можуть врятувати життя старим особам з недугами серця, діабетесом, хронічним бронхітом, астмою тощо, зменшуючи можливість комплікацій.

ВІСТІ ЗІ СФУЖО

Студійний День М. М. М.

Світовий Союз Матерей опрацьовує для Економічної і Суспільної Комісії при Об'єднаних Націях різні проблеми, для яких подають йому матеріяли його члени - організації, а між ними і Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Підготовляючи нову інтервенцію, Світовий Союз Матерей (М. М. М.), влаштовує Студійний День у Кольонї, Німеччина. На цьому з'їзді М. М. М. плянує розглянути проблему південного заробітку матері, що улегшив би прожиток родини, а не захитував би здоров'ям матері, як це діється тепер при цілоденній праці.

СФУЖО розпочало збирання матеріялів до цієї проблеми. На підставі їх Виховна Комісія СФУЖО опрацює реферат, що його предложить і виголосить на Студійному Дні українська делеґація.

Конґрес Міжнародної Жіночої Ради

Конґрес Міжнародної Жіночої Ради відбувається що три роки. В ньому беруть участь Національні Ради Жінок різних країн світу. Українська Національна Жіноча Рада перестала бути членом МЖР у 1928 р., коли то через статутові приписи (в МЖР належать тільки членки державних націй), нас виключено. Від того часу українки брали участь у конґресах як гості або в складі інших державних делеґацій.

Союз Українок Америки є від 1951 р. членом Національної Ради Жінок Америки. Своєю участю і співпрацею СУА і його голова знайшли признання цієї найвищої жіночої організації в ЗДА. Голову СУА п. Олену Лотоцьку запрошено в склад американської делеґації, що виїжджає в червні ц. р. на з'їзд МЖР до Гельсінок.

Л. Б.

REAL ESTATE

BAY RIDGE
$5,000 готівки, решта на 1-шу гіпотеку. Новочасний 6-под. мурований дім, 24 великих кімнат. - апартмент до зайняття. Незв. нагода.
KOCH
6502 — 7th Ave., Brooklyn, N. Y.
SH. 8-3939

КУПНО РОКУ!
«Новий дім, відокремлений, газове огрівання, комбінаційні алюм. вікна зі сітками, підданшя 3 кімнати, синя лазничка, веранда. Дім в розмірі 20x30 — площа 50x85. Оглядати тільки в суботу і неділю. Ціна $8,000. 34 Park Ave., Keansburgh, N. J.

ЛІКВІДАЦІЙНИЙ ПРОДАЖ зі стратою. $3.850 все готівка. Вільний без перешкод — нема морґеджу. 3-род. з цегли дім, 15 кімнат, без огрівання. $60 місяч. дохід. „Давнтавн" Бруклина. Rapelyea St., Bet. Columbia & Hicks St. 2 Blks to Court St. near Borough Hall власник: PL. 7-6985

Ліквідаційний випродаж
Handyman's Special
Повна ціна за будинок знижена до $3,500 — все готівкою — нема морґ. 8-кімнат, з цегли, гараж на 2 авта.
Williamsburg, Brooklyn пг. Bedford Ave., 3 бльоки з Williamsburg Bridge. Кликати власника: PL. 7-6985

НАДЗВИЧАЙНА ВАРТІСТЬ
тільки $6,000
Red Hook (sec.) Brooklyn
2-поверх. старший дім, 5 кімнат, нова кухня, лазничка, олійне огрівання. Доглядо по піддземки. Агент P. O. Box 402, Rye, N. Y. RYE 7-3862

ФАРМИ на продаж. Одна має 190 акрів, містимість на 40 штук худоби. Добрий дім і стодола. Добре положення і добрий збут молока.
No. 2. 90 акрів — містить 20 штук худоби. Добра стодола. Без дому, пасільний бек. $3,000, половина на догідні сплати.
No. 3. На продаж площі не табори — $1,000 і більше. Легкі сплати.
No. 4. На продаж добрі гостинниці, що приносять великий бізнес. Пишіть за інфор.
John A. Cole, Inc., Frank J. Shaver
Downsville, N. Y.

Rahway
ПОВІРТЕ АБО НІ!
5½ кімн. модерний дім. Добре комунікаційне положення. Ціна $9,500.
Доступний 2-ий морґедж.
4½ кімнат, поширене піддашшя. Будівничий збудував в стилі, плястрований, викінчений деревом, простор і кімнати. Знаменитне положення.
Central State Rlty. & Mortgage Co.
97 Elm Ave., Rahway, N. J. 7-8700

6-РОДИННИЙ ДІМ
Sunnyside, L. I., — $18,000
5 акрів, 3-кімн. апарт.; парове огрівання, всі удогіднення площа 25x100. Мало готівки без морґеджу. Кликати:
KULOW
147 E. 86th St., New York City
LE. 4-7033

9th Street — Brooklyn
(Park Slope Section)
7 умебльованих мешкань—27% на $15,000 готівці. Кликати в неділю CY. 9-1529 Di Marco в будні MU. 3-7610 або пишіть: J. V. CELANO & SON
132 Lexington Ave., New York 16, New York.

МОЛОЧНА ФАРМА — до вашої уваги. 2 фарми на продаж. Найліпша управна земля, що дає найкращий врожай в околиці. Одна фар. 170 акрів, друга 150 акр. Добрі будинки— вигідне положення. F. E. Schaffert, Broker, New Paltz, N. Y. Phone 2531 Reply in English to Broker or write Box F-9 Rm. 830, 11 W. 42nd St., New York City.

Читайте українські книжки і газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ПРАЦЯ
Help Wanted—Male

SLICKER—BUFFER
OR HAND BUFFERS
до скіри. Досвідчений. Висока платня, стала праця.
В N. J. кликати
MARKET 3-4666
В N. Y. кликати
BEEKMAN 3-4064

ПРАЦЯ
Help Wanted—Female

ДОСВІДЧЕНІ
ДО ШИТТЯ НА МАШИНАХ.
Стала праця, добра заплата. Платні вакації і свята.
A & S TRANI SPORTWEAR, Inc.
425—13th St., Union City, N. J.

ОПЕРЕЙТОРКИ ДО СУКОНОК
Добра платня, стала праця.
Jerry Gilden Specialties
6303 Hudson Avenue
West New York, N. J.

ДОГЛЯДАЧКИ ХВОРИХ
"STAFF"
Реєстровані з дозволом практики, приватний психіятричний шпиталь. Виімкові користі. 40 год. на тиждень, поміч в неділі, свята, сусп. забезпечення, пранця, 3-тижневі вакації, $20 додат. за веч. зміну і ще $10 за нічну. Добра платня. Всі зміни до вибору. Голос.: "Directress of Nurses," Fair Oaks, 19 Prospect St., Summit, N. J.

ДО ПРАСУВАННЯ І СКЛАДАННЯ СОРОЧОК
Досвідчені — добра платня, платні свята, приємне окруження.
WILLING'S
Laundry Service, Inc.
601 65th St., West New York, N.J.

ПОТРІБНО ДОГЛЯДАЧОК ХВОРИХ,
або практикуючих. Стала праця, добра платня та повне утримання.
SHERWOOD 2-4972

РОЗШУКИ

ДАНИЛА ФЕДІЯ родж. в с. Мігова пов. Добромиль і **МОШОРА ІВАНА** родж. в Америці, пошукує в Америці **ДМИТРО ГЕРЕГА**, син Фрузини і Михайла із Мігови, пов. Добромиль. Відомості про них писати на адресу: **DMYTRO GEREGA** c/o P.S.T.K., 707 Steveston H'way RRI Steveston, B. C. Canada

ВАРВАРА ЛУЦЕНКО
з дому Данько,
з хутора Михайлики на Полтавщині шукає родичів. Писати на адресу:
W. LUCENKO,
611 Spring St., Utica, N. Y.

ПОШУКУЮ мойого брата, який виїхав до Америки в 1924 р. Wilmington Penn. 18, на ім'я **ВЛАДИК ЦИБЕНКО**, син Анни і Михайла Боровські з Ями Горішні, пов. Добромиль, воєвід. Краків. Хто б знав про нього, або він сам, прошу повідомити на адресу: **JOSEPH BOROWSKI**, 58 Clark St., Newburgh, N. Y.

НА ПРОДАЖ

Маю на продаж
РЕСТОРАН
в добрій секції.
Пишіть за інформаціями:
GEORG GAWRYLKO
227 East 11th Street
New York 3, N. Y.

MOVING & TRUCKING

УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
Перевожуємо в Ню Йорку та околицях, а також в дальшу віддаль. Тел. Ню Йорк — CAnal 8-7567 п. Микола — Ню Джерзі — ESsex 4-6954 рано або веч. 99 Elmwood Eve., Irvington, N. J.

ПРОДАЖ БІЛЕТІВ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ УНС

(Дня 16-го травня 1954 в Карнеґі Голл).

Квитки на імпрезу з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу 16. травня б. р. в Carnegie Hall можна набути в секретарів відділів, а саме:
Відділ:
5 PAUL BARNYCH
23-90 — 29th St., Astoria, L. I., N. Y.
8 WASYL MANDZIJ
70 Chestnut St., Yonkers, N. Y.
25 J. GIBAYLO-GIBBONS
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
27 OSTAP OLESNICKY
228 Peshine Avenue, Newark, N. J.
69 MICHAEL LYKTEY
35-10 — 35th Street, Astoria, L. I., N. Y.
97 WILLIAM TABACHUK
188 Hope Avenue, Passaic, N. J.
117 SEMEN KUCHMA
214 East 10th Street, New York, N. Y.
130 H. LUCHANKO
257 East 2nd Street, New York, N. Y.
155 M. CHUMER
343 Laurie Street, Perth Amboy, N. J.
158 J. PAWCHAK
101 South 1st Street, Brooklyn, N. Y.
171 STELLA RYAN
88 Terrace Avenue, Jersey City, N. J.
160 M. KOSTYSHYN
145-02 Liberty Avenue, Jamaica, N. Y.
194 Dr. Y. PADOCH
33 Hillside Avenue, Mahwah, N. J.
200 STEPHEN SHIPKA
127-28 — 102nd Road, Richmond Hill, L. I., N. Y.
204 WASYL HASIY
527-9 East 12th Street, New York, N. Y.
281 L. BACHYNSKY
46 Washington Parkway, Bayonne, N. J.
293 Mrs. M. DEMYDCHUK
416 — 17th Street, Brooklyn, N. Y.
361 PETER KUCHMA
95 East 7th Street, New York, N. Y.
371 J. BARANIUK
159 Melrose Avenue, Irvington, N. J.
455 Mrs. M. BLYZNAK
318 East 6th Street, New York, N. Y.

Рівнож в крамницях:
ARKA, 48 E. 7th St., New York,
SURMA, 11 E. 7th St., New York,
VARIETY BAZAAR, 91 Mercer St., Newark, N. J.
SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Замовлення на білети проситься надсилати з належитістю.

Повідомлення УКК

Як відомо, діловий — 1953-й рік — Українського Народного Фонду кінчається 31 березня 1954 року.

До того терміну лишається неповних два місяці.

В груді і січні приплив Національного Датку та пожертв до Народного Фонду значно збільшився, все ж та 4 лютого ц. р. стан Фонду вказує лише суму — $ 68,779.35.

Це означає, що ще тисячні маси наших громадян свого обов'язку не виконали, хоч мали й мають змогу його виконати. Не виконали, розуміється, зі шкодою для українсько! справи.

Український Народний Фонд, — як то випливає із самої назви, — є справою народу, себто цілого українського суспільства в З'єдинених Державах Америки. Від цього суспільства та від кожного поодинокого члена його, — залежить стан Фонду — його застій, чи конче потрібний поступ наперед.

Тому, починаючи днем 4 лютого і до кінця ділового року, Український Конгресовий Комітет буде подавати в пресі щотижневий Бюлетень про стан Фонду, щоб саме громадянство слідкувало за поступом жертвенности на Фонд і перебрало також на себе обов'язок дбати про розвій нашої Фінансової Установи, що з сьогодні голов- ною підставою цілої нашої національної праці.

Наступний Бюлетень буде подано через тиждень.

Український Конгресовий Комітет Америки

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Дністер", 430 відділ повідомляє своїх членів, що побір складок за лютий відбудеться в суботу, 13-го лютого, о год. 7—9 веч., в Укр. Клюбі при 23-ій і Брави і в неділю, 14-го лютого, о год. від. 11:30 до 1:30 попол., в Укр. Клюбі при 847 N. Franklin St. При цьому зауважуємо, що члени, які залягають зі складками будуть суспендовані. — Управа Відділу.

ФРАНКФОРД, ПА. — Т-во ім. Дм Вітовського, відд. 268 повідомляє, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 13-го лютого, в домі Укр. Горожан при Wakeling St., о год. 7:30 веч. На зборах буде вибір делегата на Конвенцію, тому проситься прийти громадно. На річних зборах зістав вибраний той сам уряд: М. Шанайда, предс.; Т. Вериадський, кас.; Т. Радінський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Бр. св. І. Хрестителя, відд. 76 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го лютого, в Українській Централі, 180-6 Вілям вул., о 1-ій год. попол. Просяться всіх членів прибути на збори, заплатити свої вкладки, як також буде вибір делегатів на Конвенцію УН Союзу. — С. Мриглод, предс.; В. Шеремета, кас.; В. Салабун, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Укр. Січ, відд. 59 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 13-го лютого, о год. 7:30 веч., в У. Н. Домі, на яких буде вибір делегатів на Конвенцію УНСоюзу, тому присутність членів обов'язкова. — М. Галькевич, секр.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. — Бр. св. Володимира відд. 173 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в вівторок, 16-го лютого, о год. 7. веч., в залі 608 S. Heald St. Просяться всіх членів прибути, буде вибір делегата на Конвенцію УН Союзу. Місячні збори відбуваються кожного вівтірка по 15-ім. — Управа.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. Чорноморська Січ, відд. 14 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в середу, 17-го лютого, о год. 8. веч., в Січовім Домі 508 — 18 Ave. Прявність всіх членів обов'язкова, бо маємо багато справ до вирішення. Буде вибір делегата на Конвенцію УНСоюзу, також і побір місячних вкладок. Довгучі члени, що не заплатили 3 місяці будуть суспендовані. Позамісцеві члени можуть висилати вкладки на адресу секретаря: М. Р. Otrok, R. D. 2, Cranbury, N. J. — М. Васараб, предс.; М. Демків, кас.; М. П. Отрок, секр.

Вступайте в члени У. Н. С.

Посмертні Згадки

ДМИТРО КОВАЛЬЧИК, член і предсідник 255 відд. У. Н. Союзу у Вест Нютон, Па., помер 24-го січня 1954 р. Покійний родився 1889 р. в Торченовичах, пов. Самбір, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Стелу, три доньки, трьох синів, 13 внуків і брата. Тіло Покійного на цвинтар у Вест Нютон відпровадив о. Літвак. — В. И. П.!
М. К. Тамаси

ШАРАН АНАСТАЗІЯ, довголітня членкиня 94-го відділу УНСоюзу (м. М. Шишкевича) в Гемтремк, Міш., померла 18. січня 1954 р., в 64 році життя. Покійна родилася 1890 р. в селі Ворониці, пов. Вібрка, Україна. До УНСоюзу вступила в 1929 р. Залишила прибитих горем чоловіка Михайла, синів: Василя, Івана, Теодора, доньки: Катерину, Анну та 6 внуків, всіх членів УНС. Похорон відбувся 23. січня з гр.-катол. церкви НЗ ПДМ при великій співучасти членів УНС і знайомих на кладовище Мт. Олівет. — В. Ї. П.!
М. Мандрух, секр.

ІВАН БАСАРАБ, член відд. 54 УНСоюзу, помер по довшій недузі 26-го січня 1954 р. Покійний родився в с. Лісок, пов. Камінка Струмилова, Західна Україна. До Союзу вступив 1944 р. Полишив дружину Анну, 7 синів, 2 дочки і 6 внуків. Похоронений на католицькім цвинтарі Wallingford, Conn. — В. И. П.!
А. Маланчук, секр.

Business Opportunity

ЧУДОВА НАГОДА 4-кімн. апарт. General Food Store, бучерня, ґросерия, заморожувані харчі, ярина; в околиці Jamaica. Комплетний вирад. $7,500 річно, довгий винайм; Рент $100. Кликати власника Cedarhurst 9-4515 або пишіть: F-4 Rm. 830, 11 W. 42nd St., New York City.

Bar & Restaurant — добре положення $150 місячний рент включно з 3-кімн. апарт. Винайм на 7½ р. $12,500.
Drive-In — при озері і головним гайвею. Винайм на 10 літ. — $22,000.
Stationery & Lunch — Nassau — $1,000 тижн. оборот. Місячний рент $115. Винайм на 10 років. $14,000.
Romaine Business Exchange
507 Merrick Rd., Massapequa, L. I.
Massapequa 6-7153

ТАВЕРНА
в кругогледь, модерний бар, їдальня, кухня, 8-кімн. апарт. Велика площа на паркування.
LINDEN 3-9709
Між 1-4 P.M.

BALONEY KITCHEN & PROP.
No competition
Повний вирад, — тільки одинокий бізнес того рода в околиці 200,000 людей. Заложений тому 28 років. Комплетний мурований будинок. Гараж на 2 авта, склеп, 6 кімн. апарт. Власник мусить відійти. Gl. 2-3245 F-5 Rm. 830 11 W. 42 St. N.Y.C.

ТАВЕРНА
JERSEY CITY, 2-родин. з цегли дім, олив. огрівання; 4-родин. дім; власник залишає бізнес. $18,000 за все, Українсько-польська клієнтеля.
Telephone: HEnderson 3-1276

САЛЬОН КРАСИ
в центральним положенні.
Чудова нагода получити дім з приємним доходом. Теперішні власники присд. чудову клієнтелю в густо заселеній околиці в межах 4-х миль від сальону. Найкраща площа, модерна кухня, спальня, вітальня, сальон з повним виряддям включаючи 4 сушарні. Ціна на скорий продаж $14,900.
FRED W. BATES & SON
Realtors
500 Middlesex Ave., Metuchen, New Jersey. Met. 6-0274
Member of Multiple Listing System.

INCOME TAX

В справі прибуткових
ПОДАТКІВ
звертайтеся до
HARRY GATTON ACC'T.
Український Національний Дім
216 Grand Street
Brooklyn, N. Y.
EV. 4-9120
Працю виконуємо солідно.

КНИЖЕЧКИ
ДО ВПИСУВАННЯ МІСЯЧНИХ ТА ІНШИХ ВКЛАДОК
Ціна 15 центів.
Можна замовляти в книгарні „Свободи".
"SVOBODA"
83 Grand Street
Jersey City 3, N. J.

НАПРАВКИ

Ціна 75 центів. Замовляти:
ВСІ ЧАСТИ ДО НАПРАВИ ПЕЧЕЙ
вуглевих, газових, нафтових, ґрубок і паровою водою, як також усякі нові печі можна дістати в
STOVE MFRS CORP.,
182-186 Mulberry Street,
Newark 1, N. J.

МАШИНКИ
Переболені до
ПИСАННЯ
англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і переболені українські машинки. Рахункові машини. Офісові приряди. Потрібно агентів.
ALL LANGUAGES
TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available
Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
137 EAST 5th STREET
New York City
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Заникається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

МЕШКАННЯ

ФИЛАДЕЛФІЯ.
Чудова кімната для самітнього. Всі вигоди.
Окремий вхід. 2-ий поверх.
Франклин вул. коло
GIRARD AVENUE
Phone: ST. 7-6639

БУДІВНИЧІ

УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ
Будуємо виключно для українців по цілій Америці. Маєте будівельну проблему? Кличте нас. Школи, Церкви, Нар. Доми та інші проєкти. Головний Інж. В. Сімянцев. Просимо нам писати:
UKRAINIAN CONSTRUCTION Co.
99 Elmwood Ave., Irvington, N. J.

ЮВІЛЕЙНА КНИГА
Вже появилася і є в продажу
„Українці у Вільному Світі"

видана з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу. Книга має 384 сторінки друку, біля 50 статтей різних авторів та біля 100 фотографій в тексті. В ній зібрані основні матеріали про українців у З'єдинених Державах, Канаді, країнах Південної Америки, у вільних країнах Европи, Африки та Азії, і на відлюдних островах. На кінці книги, для вигоди читачів, додано календар на 1954-тий рік. Ціна книги — тільки $2.00!

Замовлення, разом з грошевою належністю, висилати на адресу:
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Income Tax Service

ЗІЗНАННЯ ПОДАТКІВ ДОХОДОВОГО, СТЕЙТОВОГО, і ФЕДЕРАЛЬНОГО.

Досвідчені спеціялісти виповнять Ваші податкові формулярі не тільки докладно, але і з користю для Вас.

Не відкладайте справи до останньої хвилі. В нашім бюрі, досвідчені працівники в податковій ділянці, виповняють скоро при Вас Ваші формулярі чисто і старанно на машині. За услугу беремо мінімальну оплату. В неділю рахівниця нема.

У вистанових вікна нашого бюра побачите оголошення з описами фарм, які можете купити за нашим посередництвом.

Посередничимо в продажі й купні різного рода підприємств.

Продаємо площі, посілості, літниська і доми в місті і поза містом, як також готелі "bar-grills" в Ню Йорку і на провінції.

ПИШІТЬ ЗА БЕЗПЛАТНИМИ КАТАЛОГАМИ.

Забезпечуємо меблі за заплатою $7.50 від 1,000 на 3 роки. Не зволікайте і забезпечтеся сьогодні — завтра може бути запізно.

Оплатиться приїхати до нашого бюра з Staten Island, Brooklyn, New Jersey, Bronx, Long Island й інших поблизьких місцевостей.

Працюєте тяжко і тому Ви не повинні переплачувати за услуги.

В нашім бюрі, що відчинене від 10 рано до 6:30 вечора а в суботи від 10-1-ої попол., порозумієтесь по-українськи.

STEPHEN D. SATZEWICH
Real Estate & General Insurance
32 EAST 7th STREET, NEW YORK 3, N. Y.
Tel. GRamercy 3-0713

HANUSEY MUSIC CO.
244 W. Girard Avenue, Philadelphia 23, Pa.
Великий вибір українських платівок.
Найкращі патефони — найлішних марок.
Відчинено денно 9:30-9 вечора. В неділі до 2 попол.

ТІЛЬКИ ОДИН ДОЛЯР!

Правдиві українські золоті хрестики, вироблені за кращими зразками Києво-Печерської Лаври. З дуже тврдо-кольорово емальовою покраскою, темносиньою, блакитною, та рубіновою. Масивні штамповані з правдивого 14-та, та 18-ти каратового золота і мають пробу. Ціна 14-каратові $10.00, 18-каратові $12.00. Золоті ланцюжки 10-каратового золота, міцні, модерні і мають пробу. Довжина 18 та 24 інчів. Довгі ланцюжки 24 інчів легко знимати через голову не розпинаючи. Ціна: 18-інчів $3:50, 24-інчів $4.50. Купуючи хрестики, або хрестики із ланцюжками, як предмети релігії, платите податок (tax) 2%. Купуючи ланцюжки без хрестиків, не є предметом релігії, платите податок (tax) 22%. Прошу додати за пересилку в Америці 25 центів, в Канаді 50 центів. Висилаю поштою до всіх стейтів Америки і Канади, на вигідних умовах сплати. 1) Ціт замовлення посилати в листі один долар. Замовлені предмети висилаю. По одержанні останнього внеску їх вартости, негайно висилаю. 2) На Ваше бажання за післяплатою C.O.D. 3) По одержанні вартости, замовлення з податком, моней ордер, пересилка за мій рахунок гарантую, якщо Ви не будете задоволені, то на протязі 15-днів поверніть мені і Ваші гроші негайно будуть звернені. Не ризикуєте. Прошу вирізати цю об'яву на випадок потреби. Замовлення прошу надсилати:
F. LYTWYNENKO,
1178 Clinton Avenue, N. Rochester 21, N. Y.

ДО УКРАЇНЦІВ СТАРОЇ І НОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ!

Одинокий представник найкращих швайцарських годинників „ОМЕГА" в самому серці української громади на північної поручає найновіший модель „ОМЕГА АВТОМАТИК" годинник, що самий накручується.

Ціна від $71.50 і вище.

Великий вибір гарних 14-каратових виробів з золота і срібла на дарунки з різних нагод. Ми тішимося вже 39 років великою українською клієнтелею не лише в Шікаго, але й висилаємо по всій Америці на C. O. D. заліження. Гарантуємо і звертаємо гроші, якщо нема 100% задоволення. Догідні сплати без відсотків. Говоримо по-українськи! Приходьте, телефонуйте, замовляйте поштою:
M. J. HARRIS JEWELER,
1949 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.
Tel. Seleey 3-5753

У ВСІХ СПРАВАХ ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО ЗВІСНОГО НОТАРІЯЛЬНОГО БЮРА
KOWBASNIUK AGENCY
277 EAST 10th STREET, NEW YORK 9, N. Y.
(Біля Avenue A) Tel.: ALgonquin 4-8779
ШИФКАРТИ продаємо на всі кораблі.
ГРОШІ посилаємо до всіх країн і виплачуємо на останній пошті.
АФІДЕВІТИ, прохання та інші потрібні документи на спровадження рідних і знайомих до Америки.
ОБЕЗПЕЧЕННЯ (асекурація) — від огню, нещасливих випадків, недуги. Забезпечуємо життя, меблі, вікна автомобілі, футра, біжутерію та інше.
ПРОДАЄМО доми та всякого роду бізнеси.
ПЕКАО (пересилка пакунків за границю).
ПОДАТКОВІ ЗВІТИ (INCOME TAX)
Віра Ковбаснюк Шумейко — Антін Шумейко.
Відкрито щоденно: від 9:30 рано до 8. веч.
В суботи: Від 10:00 рано до 4:00 попол.
В неділі: від 10:30 до 2 пополудні.

НАЙБІЛЬШІ ВОРОГИ НАШОГО ЗДОРОВ'Я

є недуги серця, на що річно вмирає 324 людей на тисячу населення. Другим з ряду — є рак (пістрак) на що вмирає 133 людей на тисячу населення. Дальше їде високе тиснення крови — 106.2; недуги нирок — 52.4; На різні наглі випадки — 45; На запалення легенів — 34.0, а на сухоти 30.2 (Статистика — 1948).

Про все це прочитаєте собі в Лікарській Книжці:

„НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР"

ДРУГЕ ВИДАННЯ

поправлене та написане — "up to date" — чистою українською мовою з описом всяких недуг в XX. відділах — вже друкується. Треба нам лише 1000 передплатників, щоби оплатити решту коштів видання. Отже шукаємо 1000 культурних людей. Хто пришле $5.00 — то не лише вишлемо йому прегарну книжку, але помістимо його ім'я на важній сторінці цієї книжки, як члена з 1000 культурних людей.

ХТО З ВАС БУДЕ ПЕРШИЙ?
Пишіть на адресу:
DR. A. T. KIBZEY,
4651 BRADEN AVENUE, DETROIT 10, MICH.

ТАРЗАН, ч. 3229. Утікач

ROARING SAVAGELY, THE HUGE BEAR WHIRLED IN AN AWKWARD, DERVISH-LIKE DANCE IN AN EFFORT TO REACH THE MAN UPON ITS BACK.

ABRUPTLY, THE BEAR DROPPED TO THE GROUND AND WITH SPEED AMAZING IN SO HUGE A BEAST, HEADED INTO A NARROW, PRECIPITOUS...

TARZAN'S KNIFE ROSE AND FELL AGAIN AND AGAIN, YET IT FOUND NO VULNERABLE SPOT.

Дико ричачи, величезний ведмідь завертівся в незграбному дервішівському танку, щоб дістати людину на своєму хребті.

Раптово ведмідь, ставув на землю і зі швидкістю, дивною для такої величезної тварюки, пігнав вузьким, стрімким шляхом.

Тарзанів ніж підносився і раз-по-раз падав, бо не міг знайти уразливого місця.